

7 / 10

Srážky

Předtermíny (i arb 15+3):

22.12.

23.12.

29.12.

30.12.

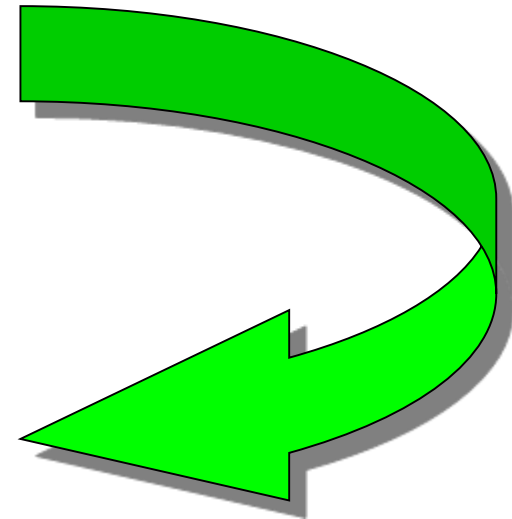
31.12.

**dnes budou vypsány mezi
18-19**

Oblaka - podle složení

- vodní
- smíšená (přechl. kapičky + krystalky ledu)
- ledová

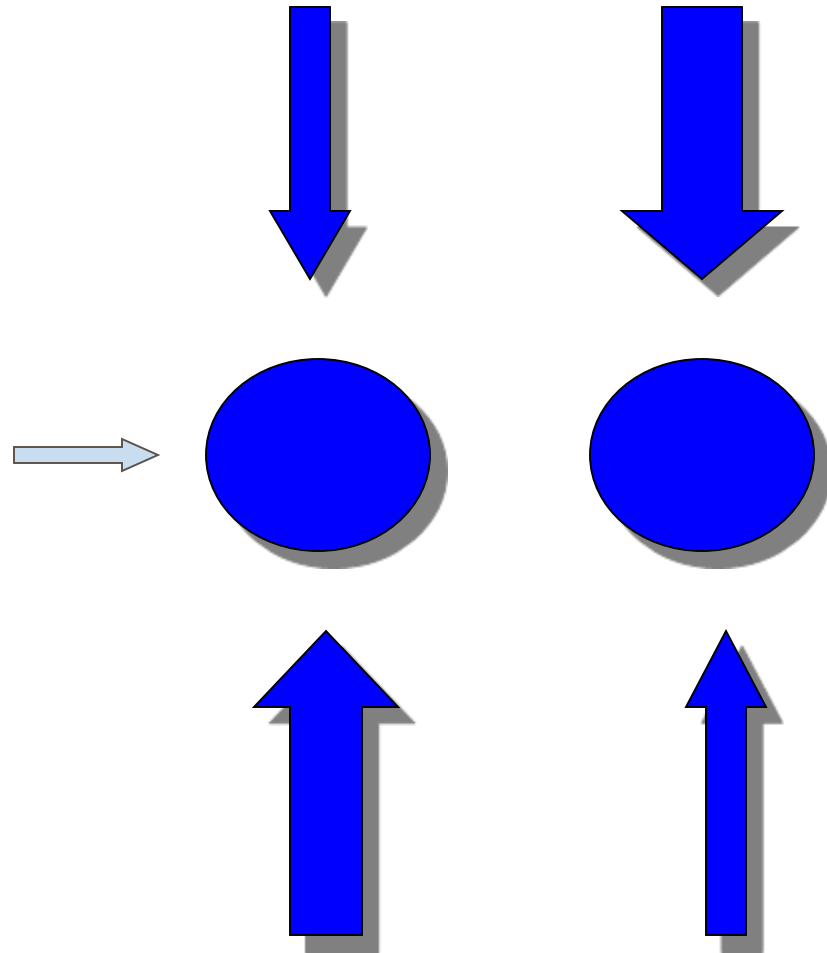
**Významné
srážky!!**

Atmosférické srážky

■ Proč prší???

Srovnej:
Léto x zima

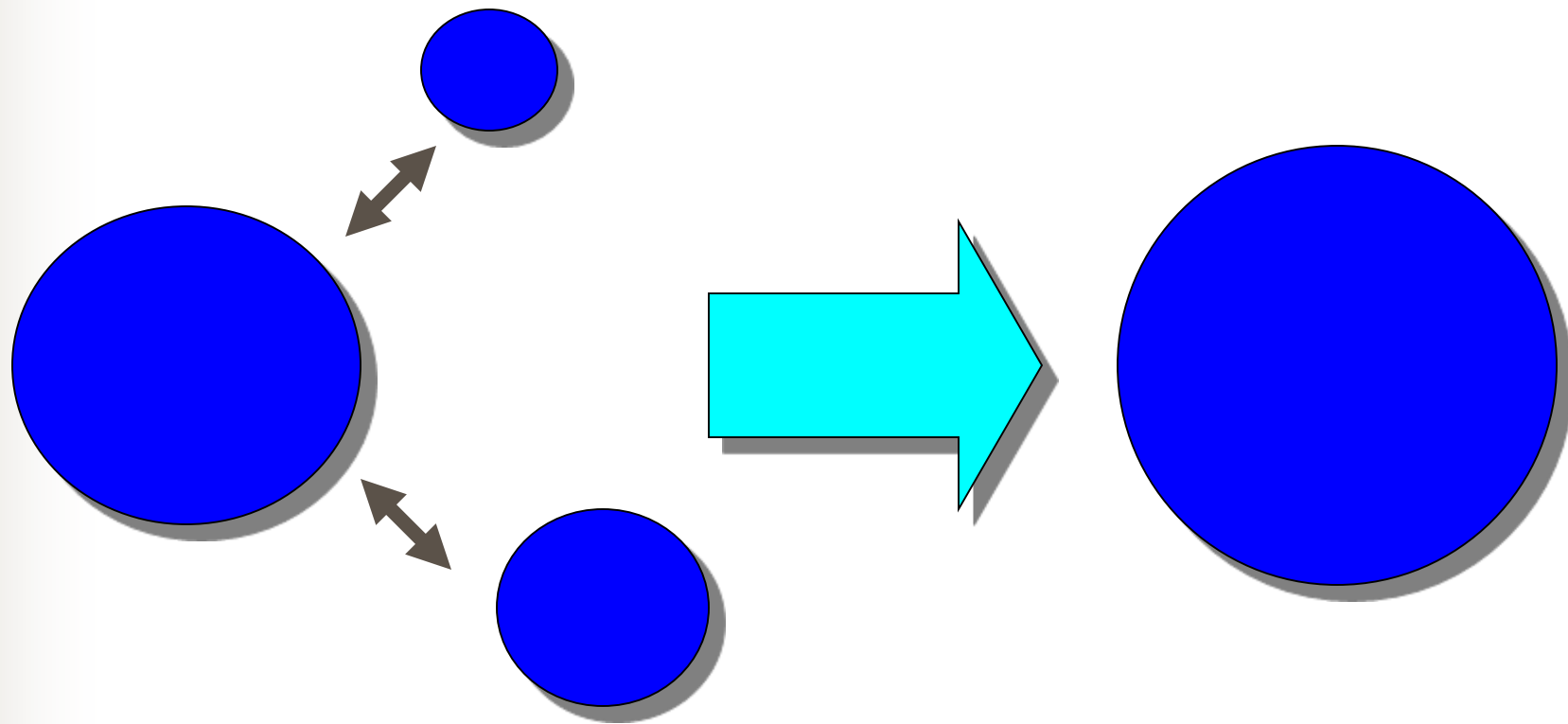

Růst částic

1. Srážkou – koalescence

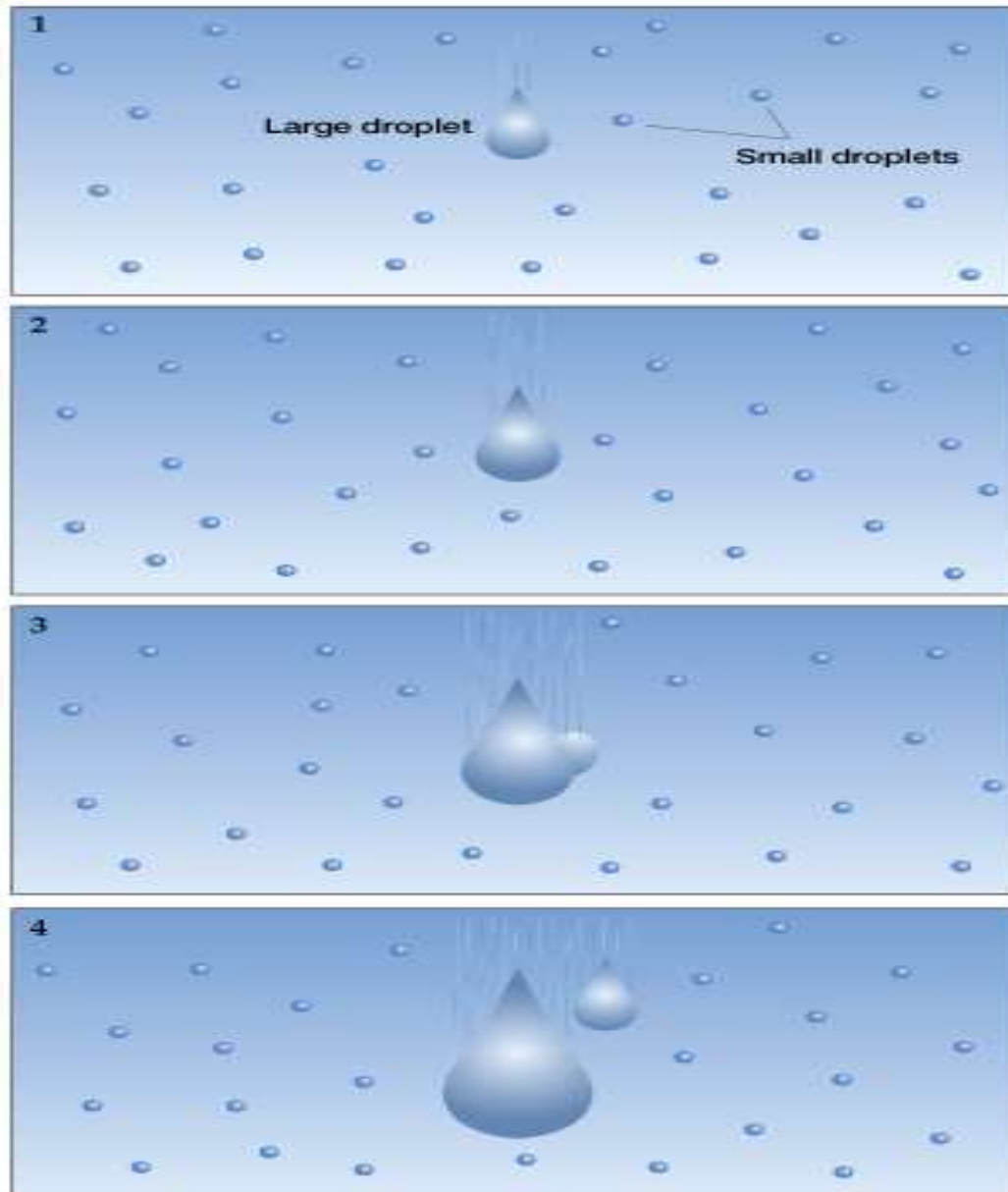
2. Difúzní přenos

Koalescence

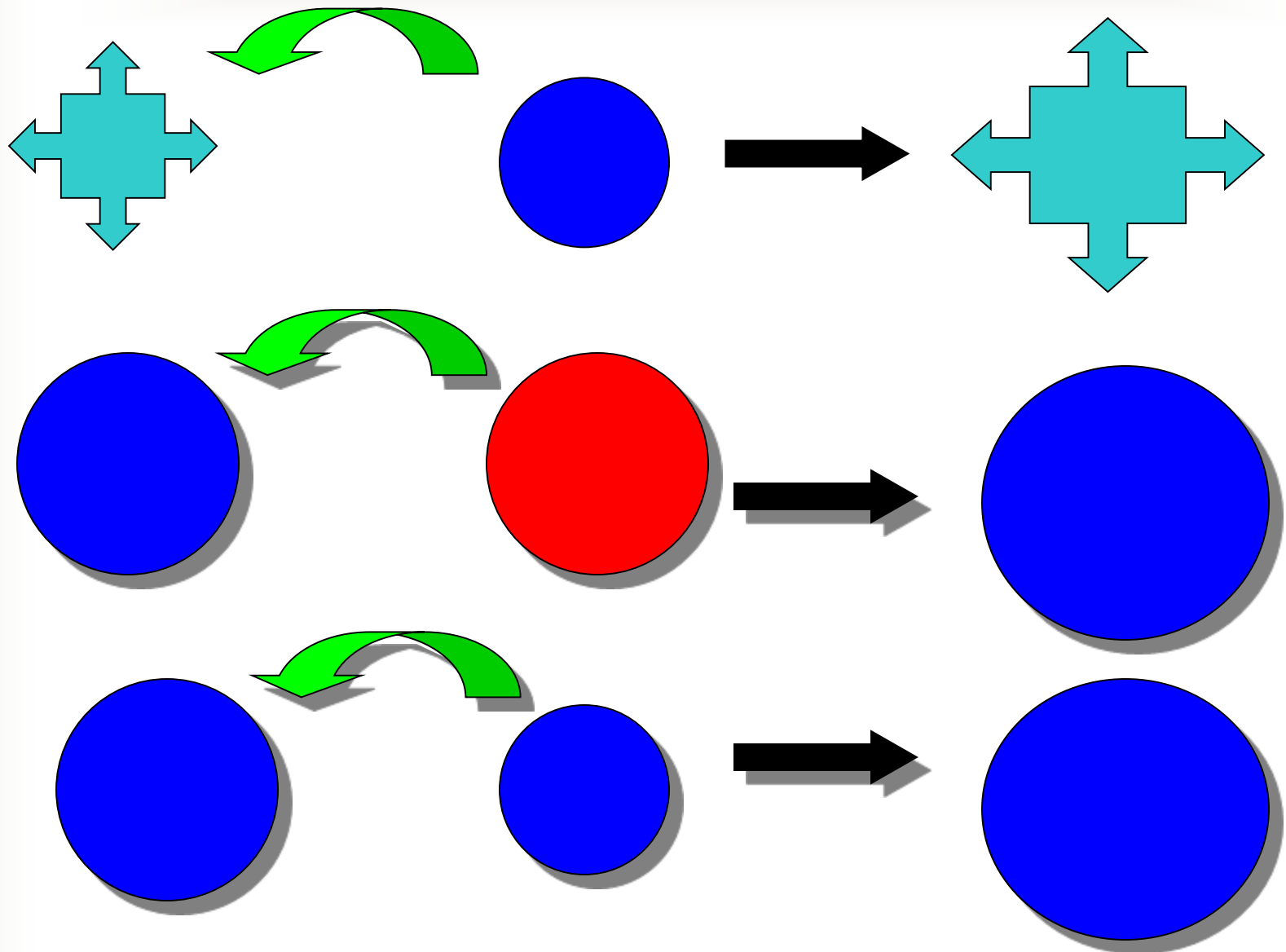

Tropické oblasti!! (výjimečně v létě u nás)

Koalescence

Difúzní přenos

Difúzní přenos

„Srážková“ oblaka

Dělení srážek

Srážky dělíme **podle:**

1. místa vzniku:

- *vertikální* (Cb, Cc, Ns)
- *horizontální*

2.

skupenství:

- *kapalné*
- *tuhé*
- *smíšené*

3. doby trvání:

- *trvalé*
- *přeháňky* (desítky minut)
- *občasné* (hodiny)

4. Podle vzniku:

- *konvekční*
- *orografické*
- *cyklonální*

Umělé srážky

- AgI (jodid stříbrný), CO_2 , sůl
potažená oxidem titančitým (TiO_2)
 - + srážky
 - - srážky

Charakteristiky srážek

1. **množství (úhrn)** mm /den, pentády, dekády, měsíce, roky)
2. **počet dnů se srážkami** > 0.1 ; > 1 ; > 10 ; > 20 ; > 30 mm
3. **N-letost srážek** 100letá = 1 % šance výskytu; 50letá 2%; 10letá = 10 %; 5letá = 20 %; 1000letá = 0,1 %
4. **intenzita srážek (mm/hod)**
5. **intercepce srážek**
6. **srážkový normál**

Intenzita srážek (mm/h)

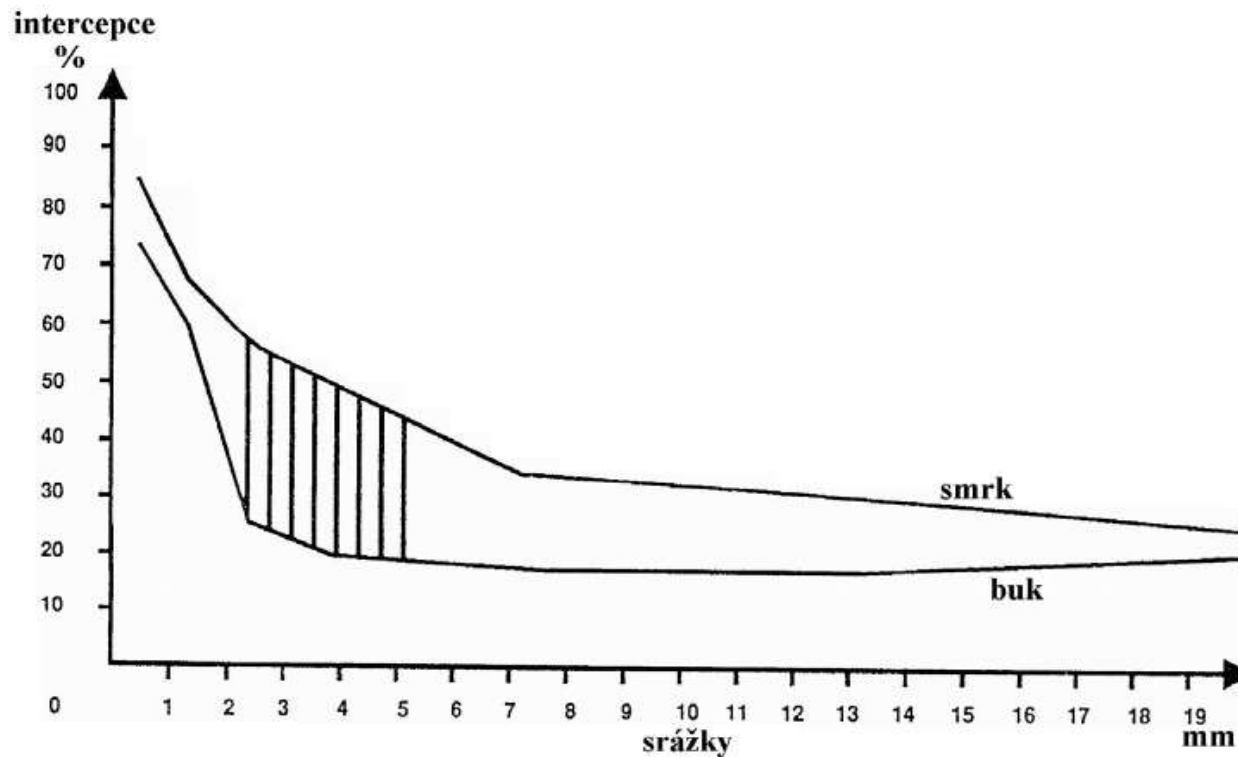
slabý déšť	≤ 1
mírný déšť	1,1 – 5
silný déšť	5,1 – 10
velmi silný déšť	10,1 – 15
liják	15,1 – 23
příval	23 – 58
průtrž mračen	> 58

Intercepce srážek

- Intercepční kapacita
 - Intercepční voda nemusí být ztracená!
- význam ve vztahu k vodní bilanci:
 - záporný (výpar)
 - kladný (okap, stok po kmeni)

Intercepce x srážky

Intercepce a výše srážky, Vyšrafován je maximální rozdíl intercepce při srážce 2 – 5 mm (podle ULRICHA 1980).

..... Stok po kmeni

	intercepce	podkorunové srážky	stok po kmeni
bukový porost	15,5	70	14,5
smrkový porost	31,5	67	1,5

Krečmer et al. 2003, průměrné hodnoty (v procentech) z práci

Srážkové normály

- 1961-1990
- 1971-2000
- 1981-2010
- 1991-2020

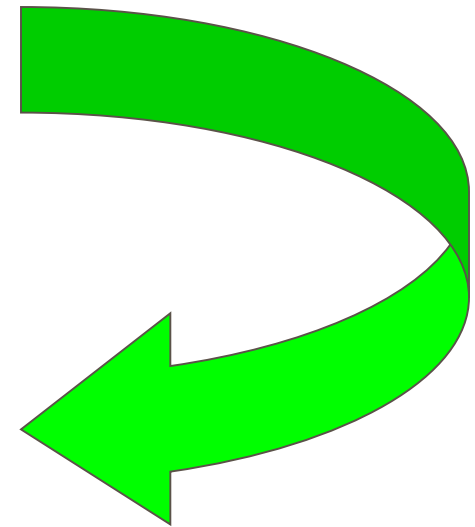
Meteorologický x bioklimatologický přístup

Srážky **naměřené** x srážky **efektivní** aneb množství vody pro rostliny ovlivňuje

- 1. reliéf terénu** - úhel sklonu stanoviště (odtok)
- 2. struktura a fyzikální vlastnosti půdy a podloží** (např. pórovitost)
- 3. struktura vlastního porostu rostlin** (intercepce)

Disponibilní množství vody pro rostliny

- Srážky (ne množství, ale rozložení!!)

- Dostupná voda v půdě !! (podzemní voda)

Negativní dopady _(ne)srážek

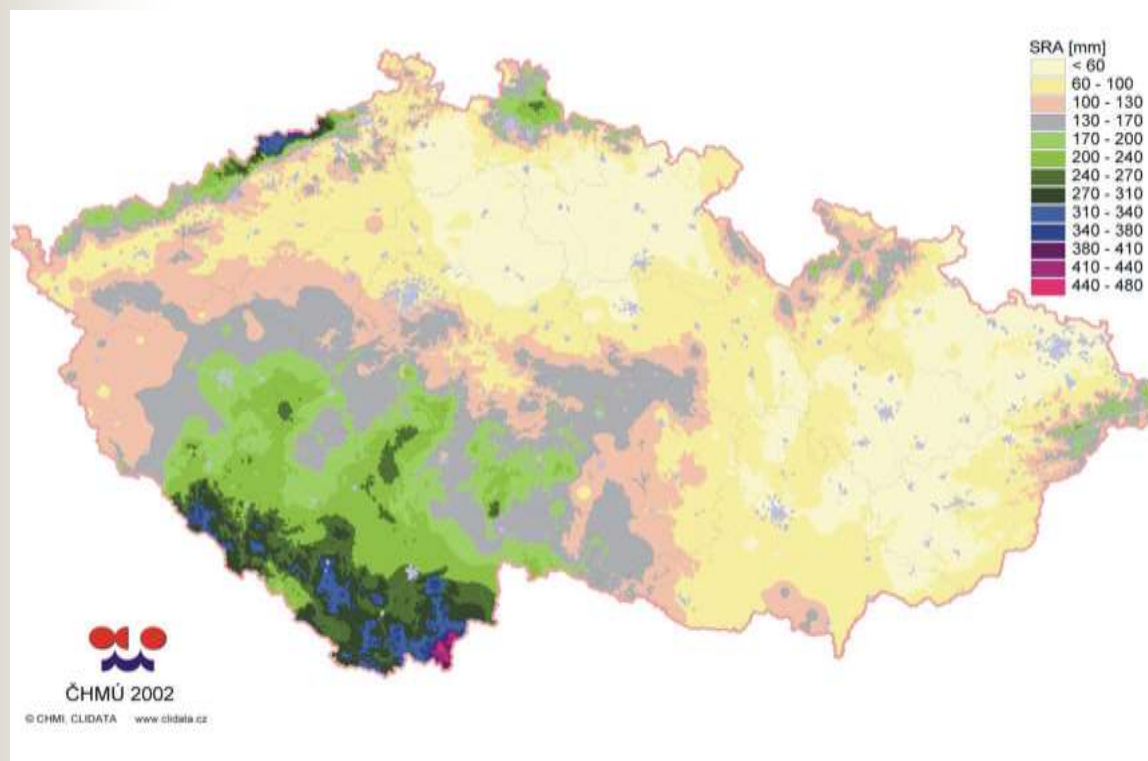
- + **povodně**
- + **eroze**
- - **sucho**

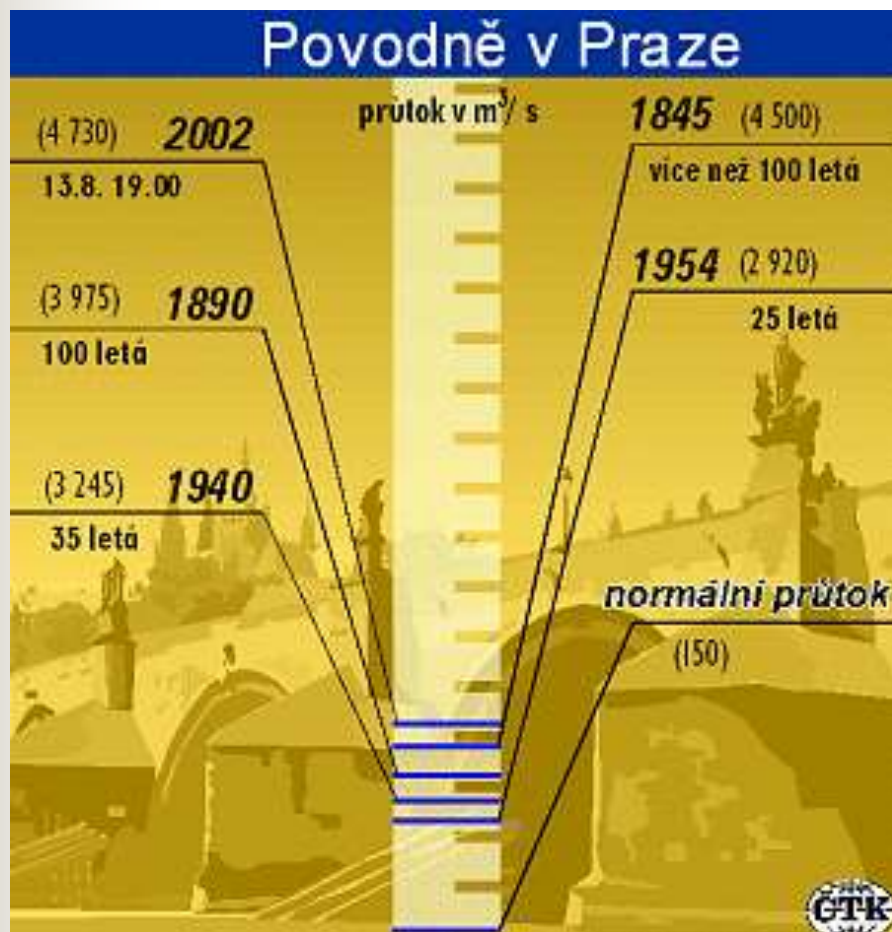
Povodňové stavy - příčiny

- 1. Intenzivní srážky – bodové (Cb) a plošné (Ns)**
- 2. Tání sněhu (jarní povodně)**
- 3. Přehrazení toků**

Povodně 2002 (úhrn srážek 6.-15.8.2002)

Povodně 2002

Povodňová situace v České republice

nejvíce ohrožené obce v povodí Vltavy: Solenice, Kamýk n. Vlt., Stěchovice, Davle, Vrané nad Vltavou, Jarov, Zbraslav, Beroun, Králův Dvůr, Karlštejn, Třebáň, Dobříšovice, Radotín, Lahovice, Roztoky, Klecany, Kralupy nad Vltavou, Mělník.

12 srpna 2002
18.30

Povodně 2002

Povodně z intenzivních srážek 2024

Stoleté průtoky zaznamenalo 55 měřicích míst

12.- 17.09.2024

úhrn srážek

Rejvíz

516,7 mm

Červenohorské sedlo

473,8

Jeseník

464,9

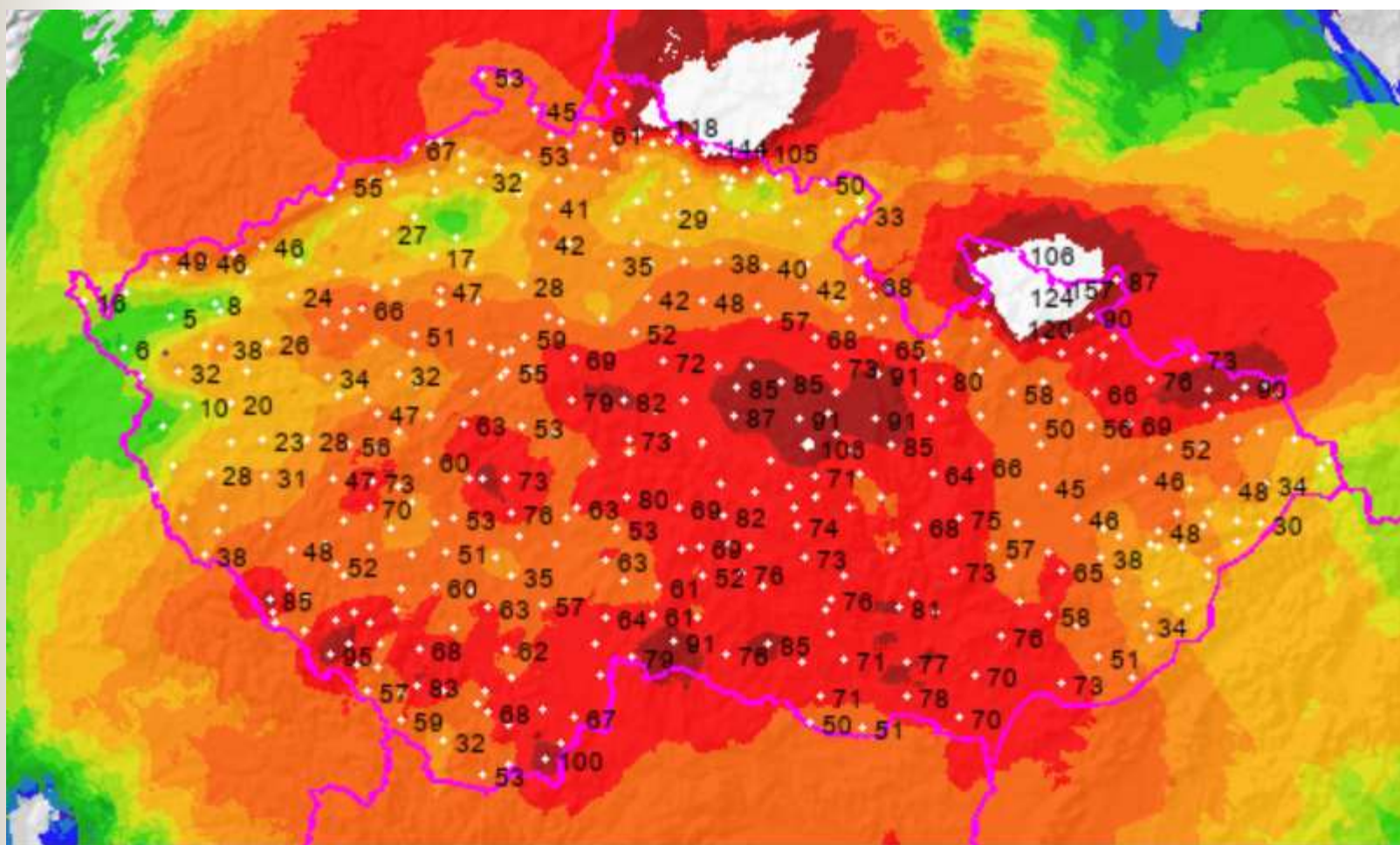
Labská bouda

442,7

Škody jsou vyčísleny na desítky
miliard korun

Srážky (mm) 14.9.2024

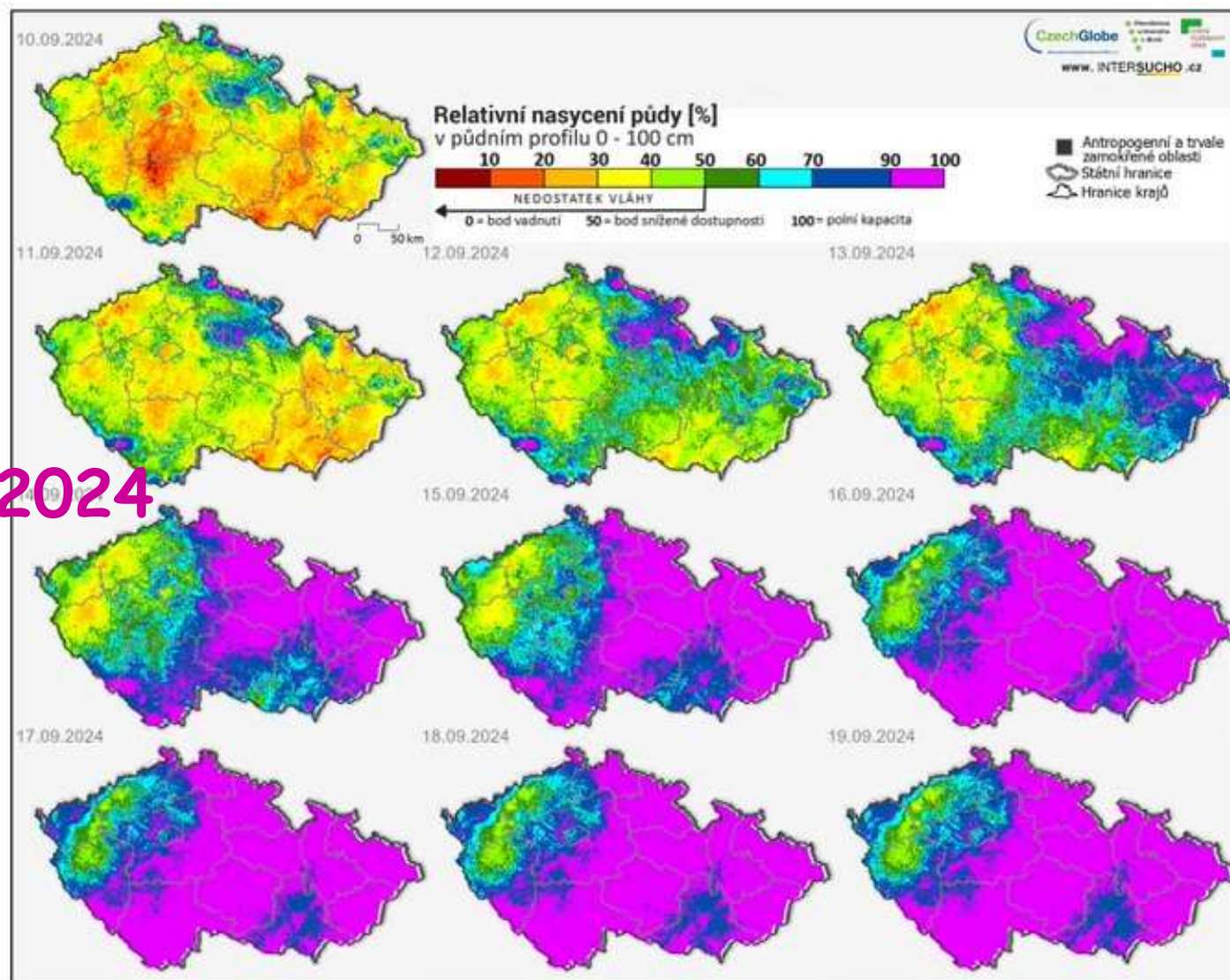

Mistr Miroslav Kemel sleduje

Sucho se zachovalo velkoryse. Přestože na něj
před povodněmi každěj nadával, pomohlo...

Půdní vlhkost do 100 cm 10.-19.9.2024

14.9.2024

Premium

iDNES.cz

ZPRÁVY > KRAJE > KARLOVY VARY

[Zprávy](#) [Sport](#) [Okresy](#) [Tipy na výlet](#) [Počasí](#) [Jízdní řády MHD](#) [Další](#) ▾

Kvůli ledu hrozí krátkodobé povodně. Vodohospodáři hlídají horské říčky

Petr Kozohorský

19. února 2025 10:46, aktualizováno 11:01

Svatava, Rotava či Teplá, ale i Chomutovka a Bouřlivec. To jsou jen některé říčky na severozápadě Čech, které v poslední době bedlivě sledují pracovníci Povodí Ohře. Kvůli mrazu se totiž tvoří ledové zátky. Důležitou úlohu v hlídce hradních nádrží hraje i...

Diskuse
(0 příspěvků)

Přidat
pозděl

Sdílet
článek

Negativní dopady _(ne)srážek

- + povodně

- + eroze

- - sucho

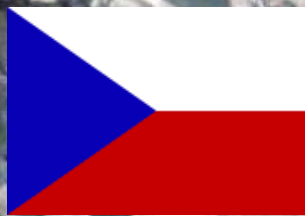
Náchylnost krajiny

k erozi, povodním, suchu

Charakter

eroze

zhutnění půdy

54 % erozně ohroženo
49 % utuženo

zdroj: VÚMOP

25 % erozně ohroženo
30 % utuženo

zdroj: Bundesamt fuer Wasserwirtschaft

Psal se rok 1938

Archlebov

Stav 1971

Stav 1993

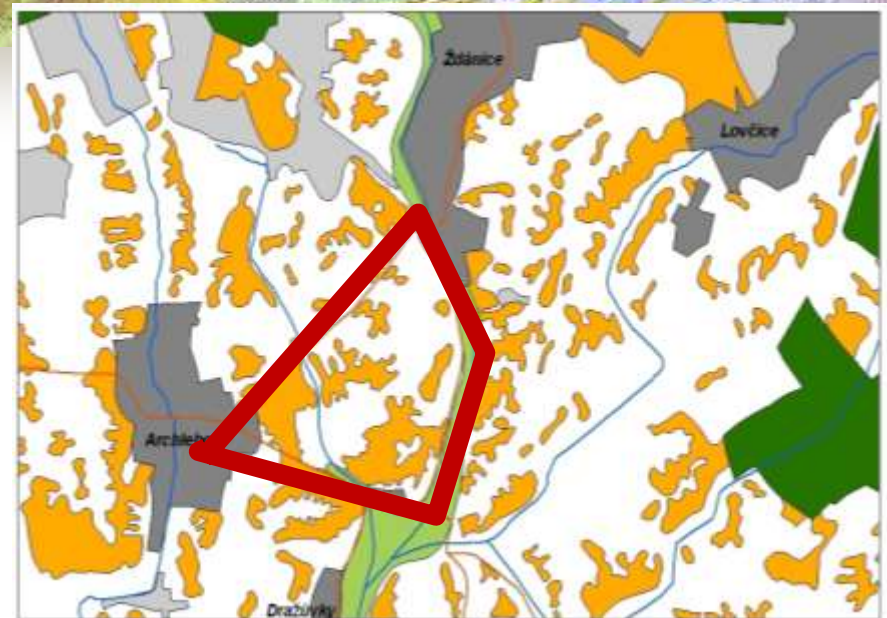
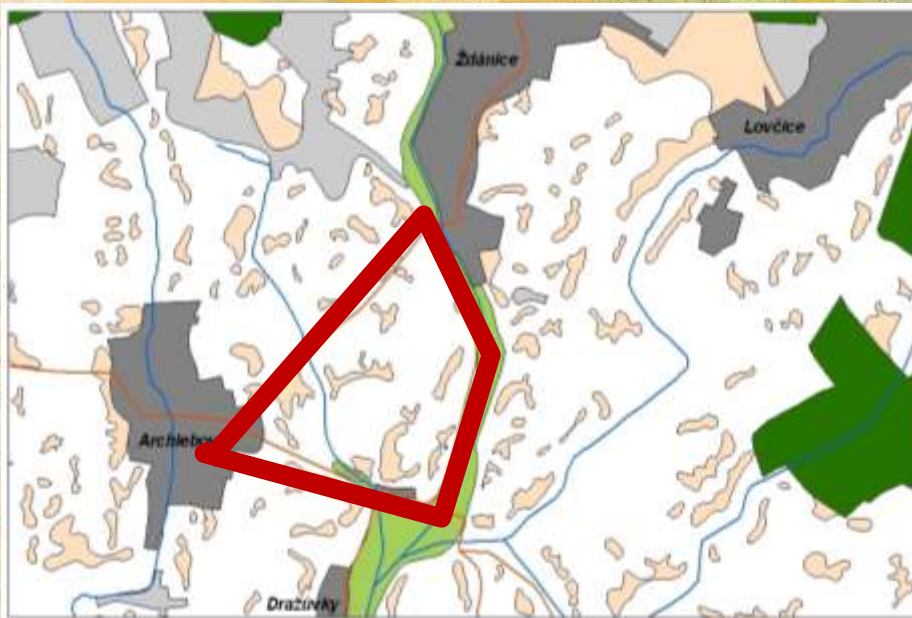
Stav 2018

1938

Vývoj plošné eroze

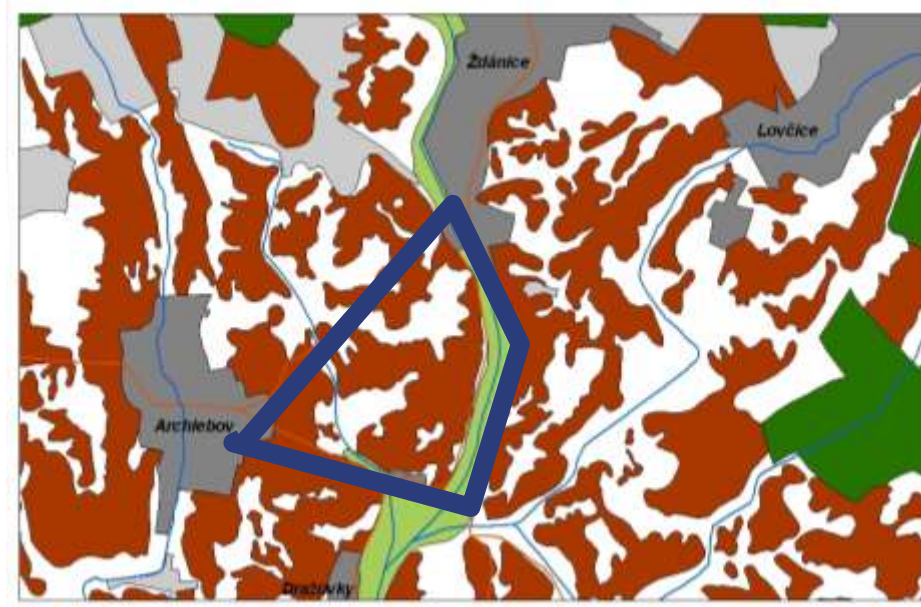
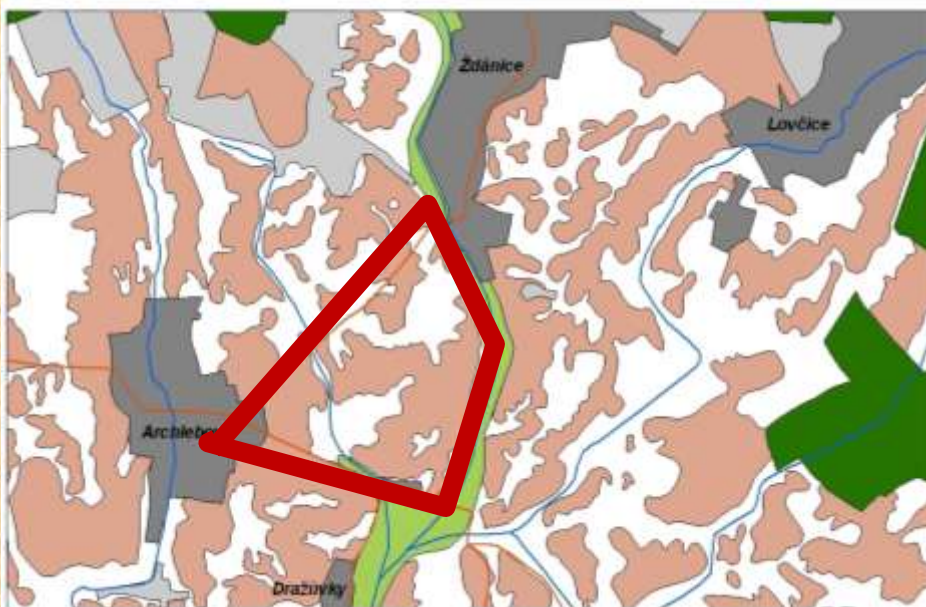
1971

1993

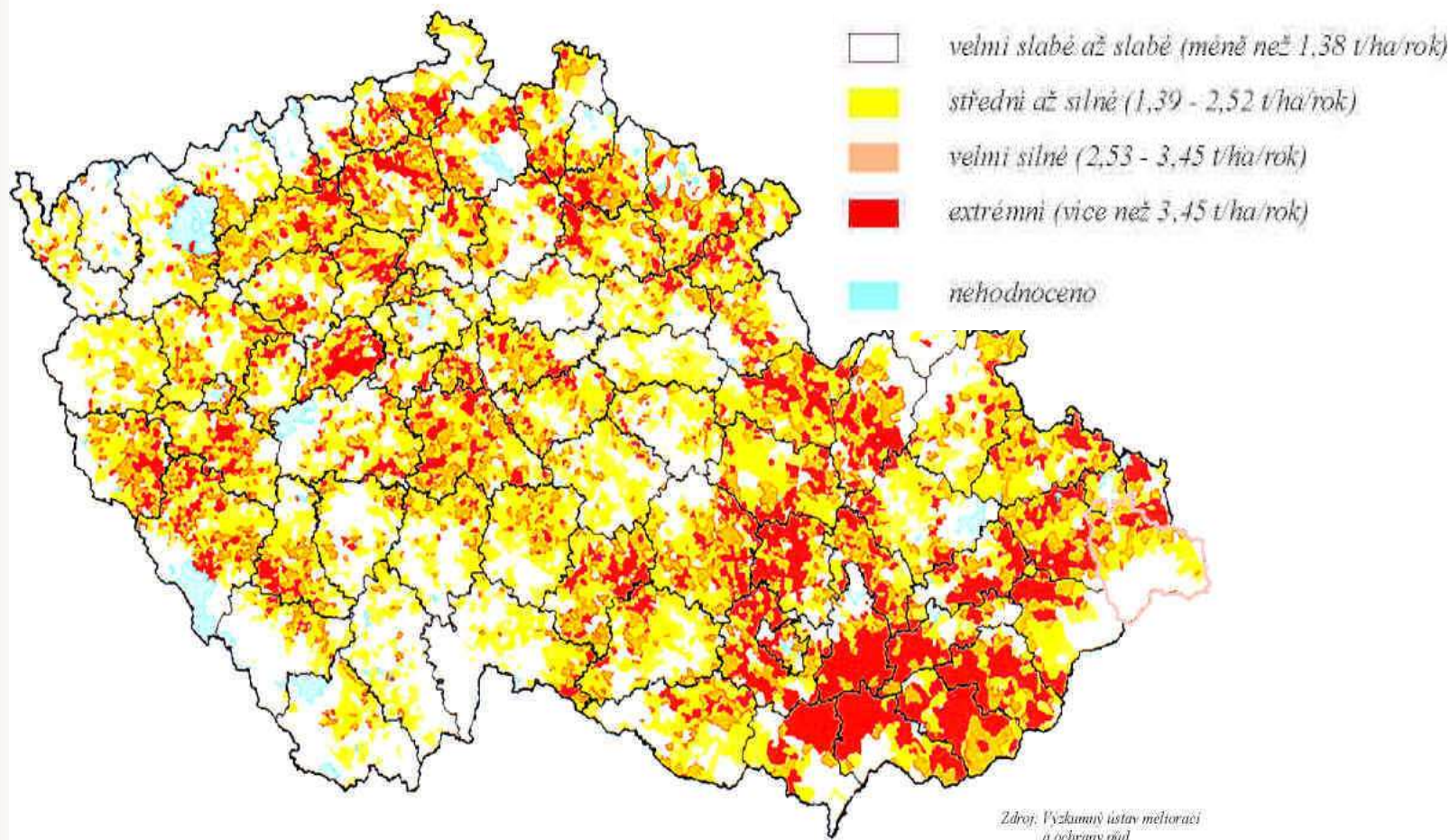
Zdroj VÚMOP

2018

Vodní eroze v ČR – 54 % půd

Ohrožení půd a její průměrné potenciální ztráty vodní erozí

Eroze

- 54 % půd ČR silně ohroženo vodní erozí
- 20% půd ČR ohroženo větrnou erozí
 - odnos jemných částechek
 - znečištění vody
 - porušení vodního režimu
 - narušení mikroklimatu

Eroze (vodní) a les

- retence dobrá (jehličnany ok)
- nesrovnatelná s ornou půdou!
- Rýhová eroze
 - **polní cesty**
 - **přiblížování dříví**

Rýhová eroze v lese (často spojená s cestami)

Holoseč na svahu (Ždánický les, 2023)

Náchylnost krajiny ke KZ a suchu

Charakter

Zhutnění půdy

Zhutnění půdy – 45 % zemědělské půdy

Technika ?

Půdní sonda - utužení

Degradace půdy

Ztráta
organické
hmoty

Vodní
eroze

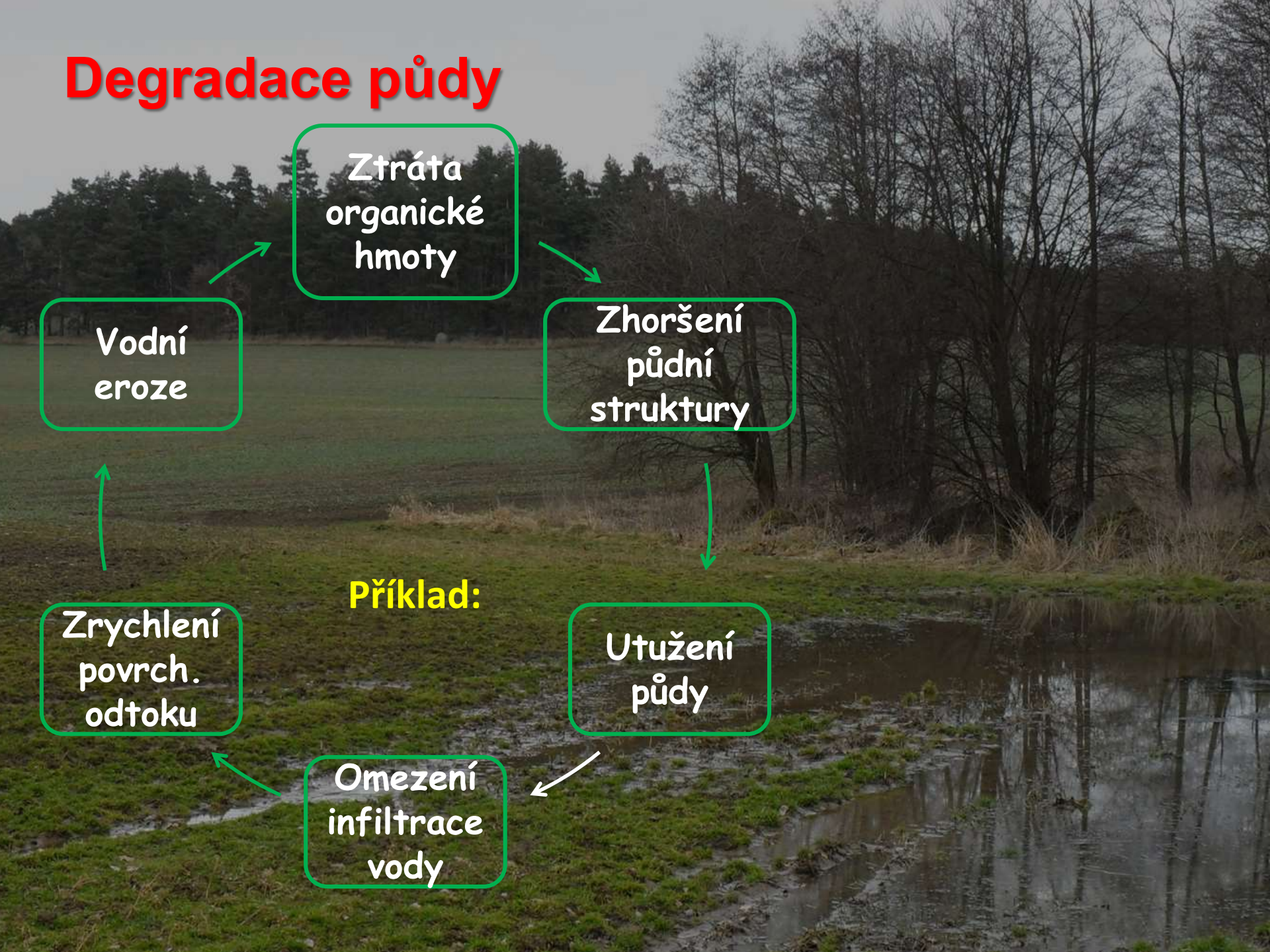
Zhoršení
půdní
struktury

Zrychlení
povrch.
odtoku

Příklad:

Utužení
půdy

Omezení
infiltrace
vody

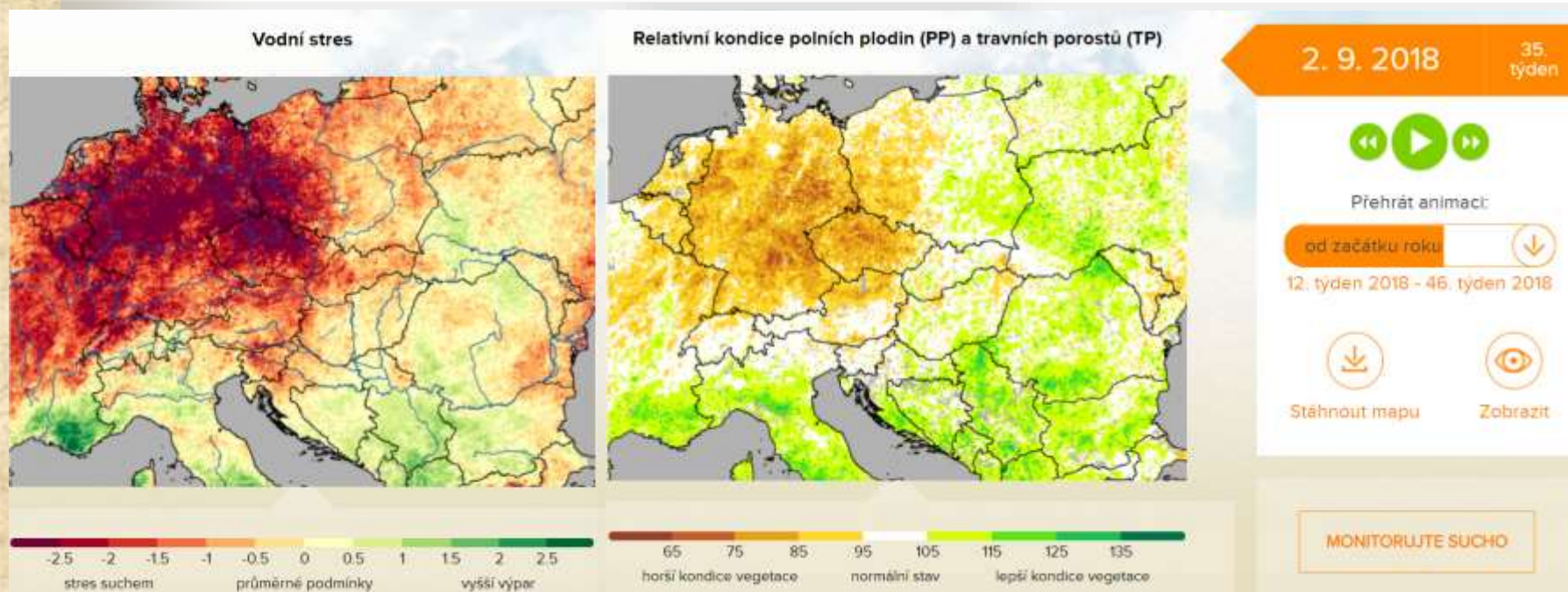

Benešovsko, 26.8. 2017
ohřátý vzduch vysušuje krajinu. Teplota sklizeného
pole je jako teplota asfaltu 48 °C

Ono to tak není !

Aneb bez vody zkolabuje i „dokonalá“ sousední krajina

Jaká je hlavní příčina sucha?

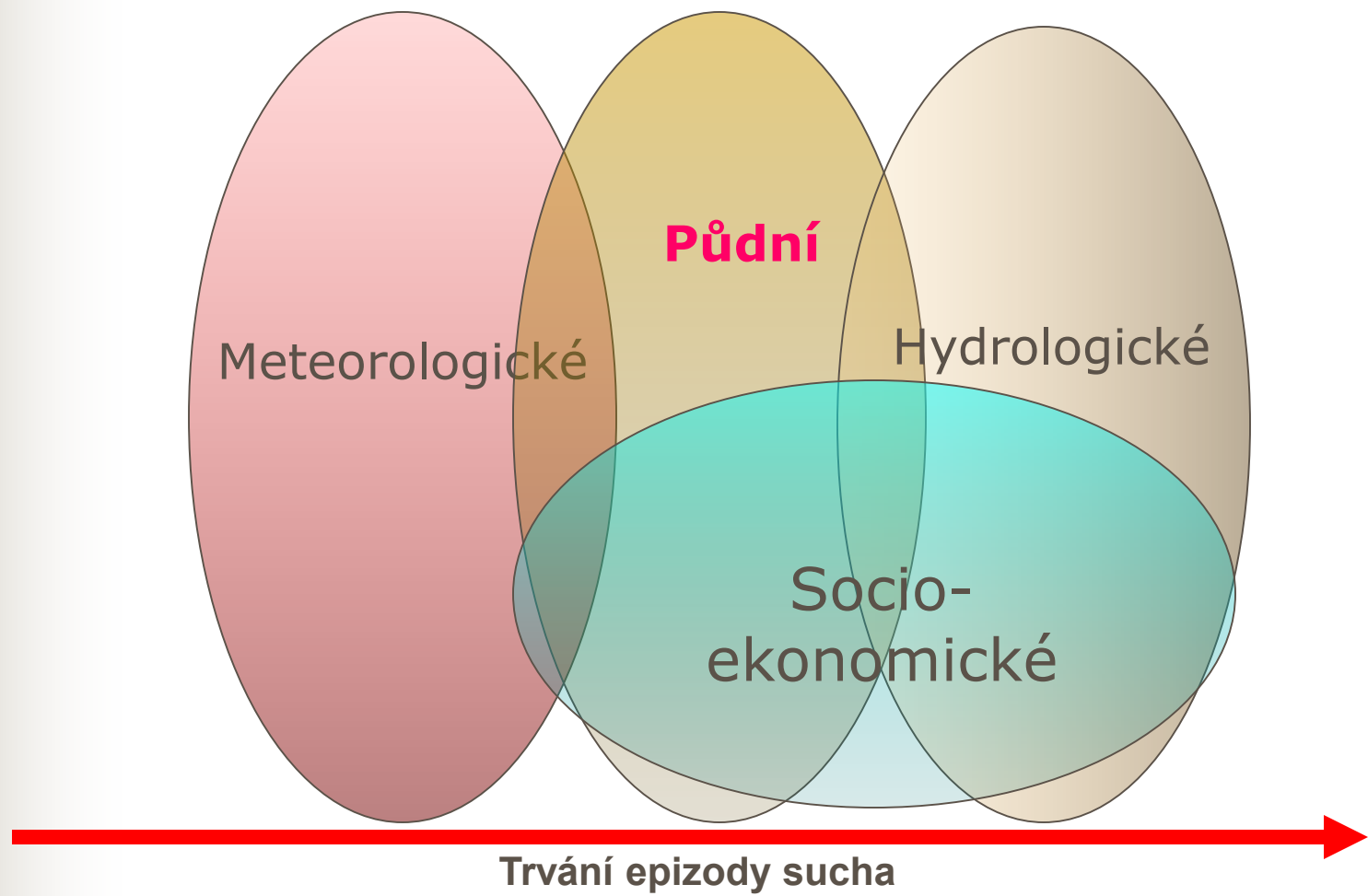

Negativní dopady _(ne)srážek

- + eroze
- + povodně
- - **sucho**

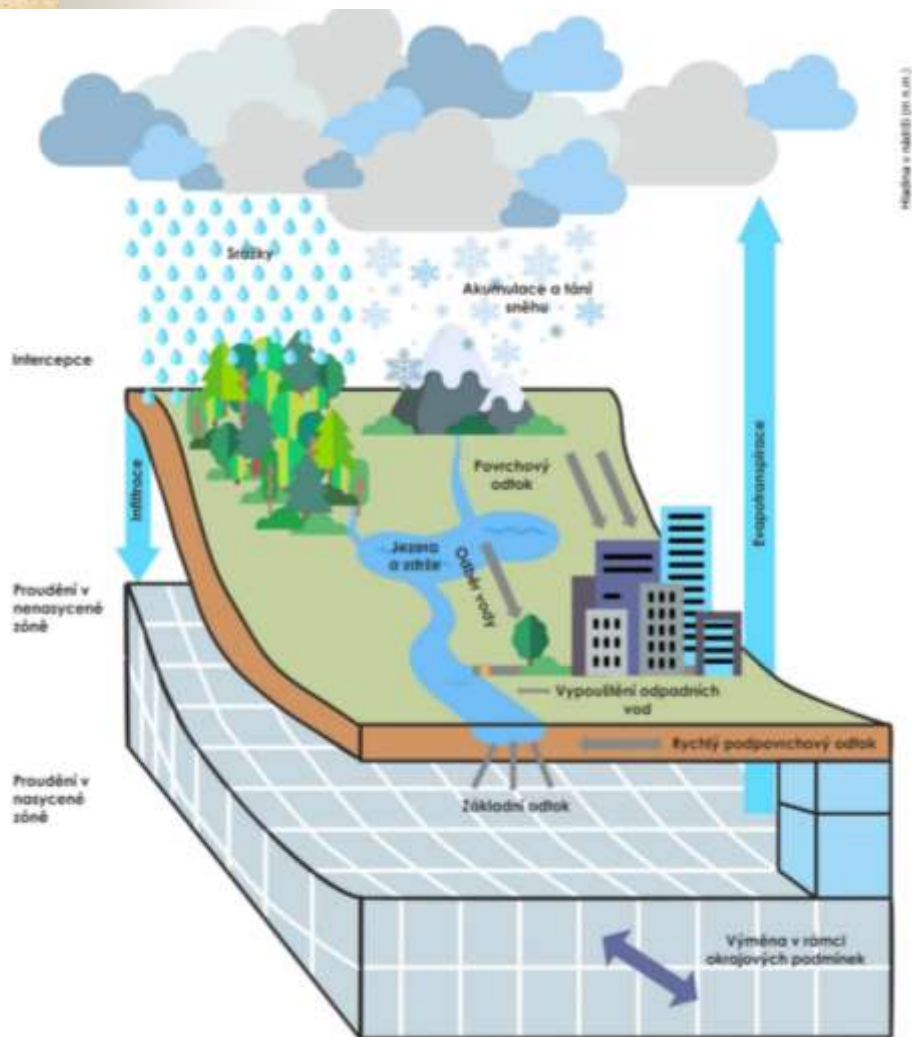
Sucho a jeho dělení

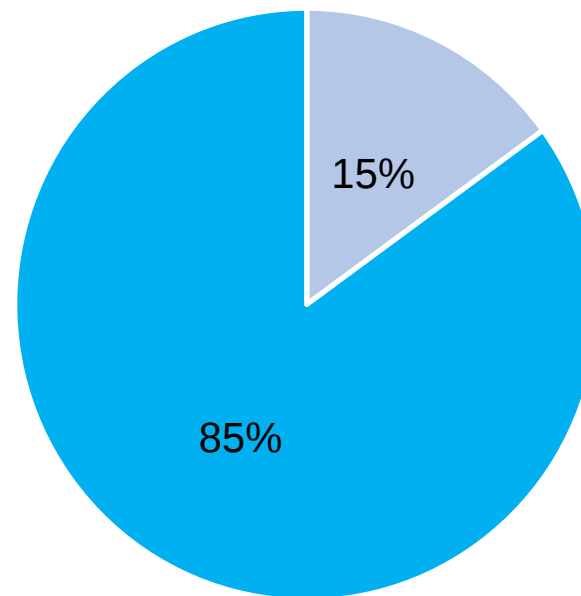
**Kdo je hlavní „nepřítel“ a
jaký je mechanismus vzniku
sucha?**

Kde se tedy „ztrácí“ voda???

Digitální dvojče povodí Dyje

Období 1991 – 2020

výpar

odtok

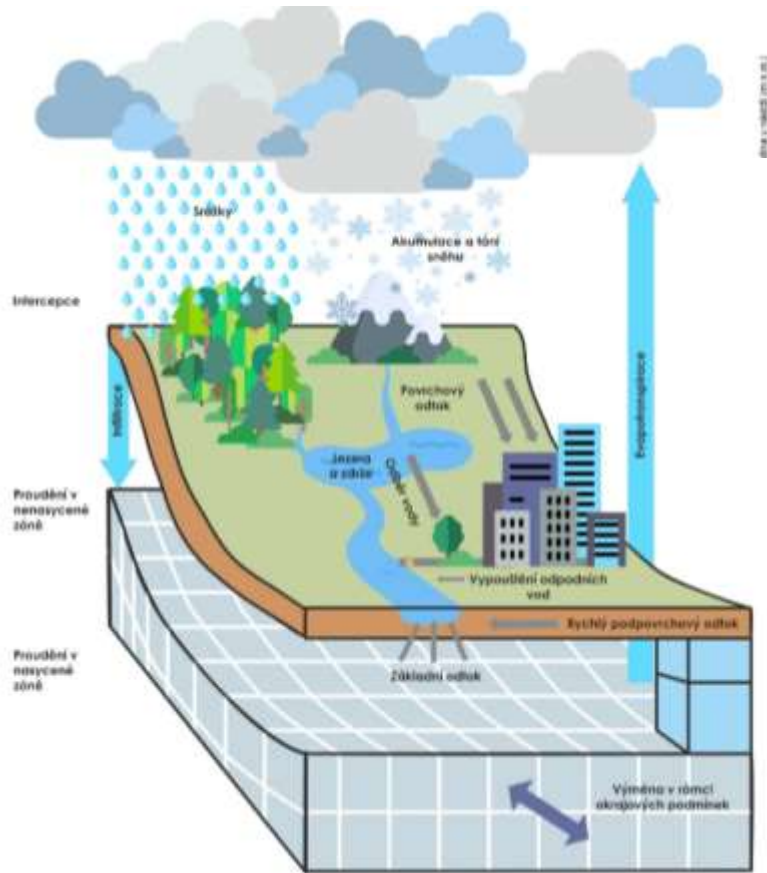
Krajina – odtok?

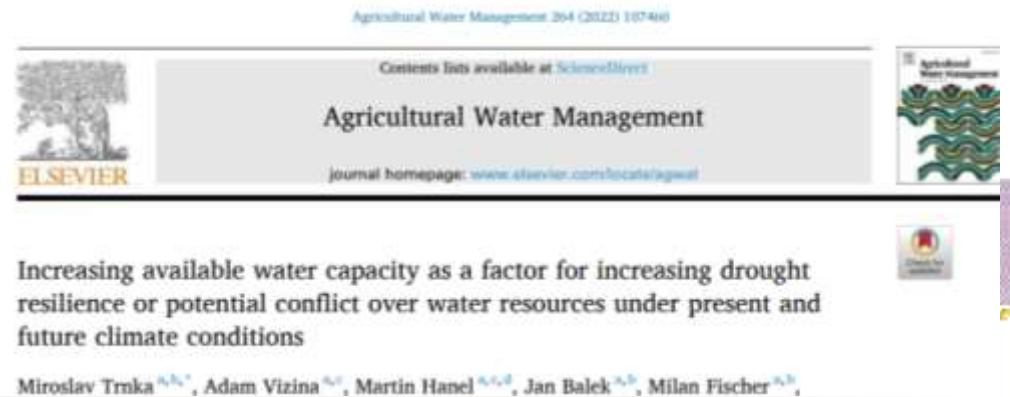
Krajina – **výpar!**

Opatrně prosím, když mluvíme o ...

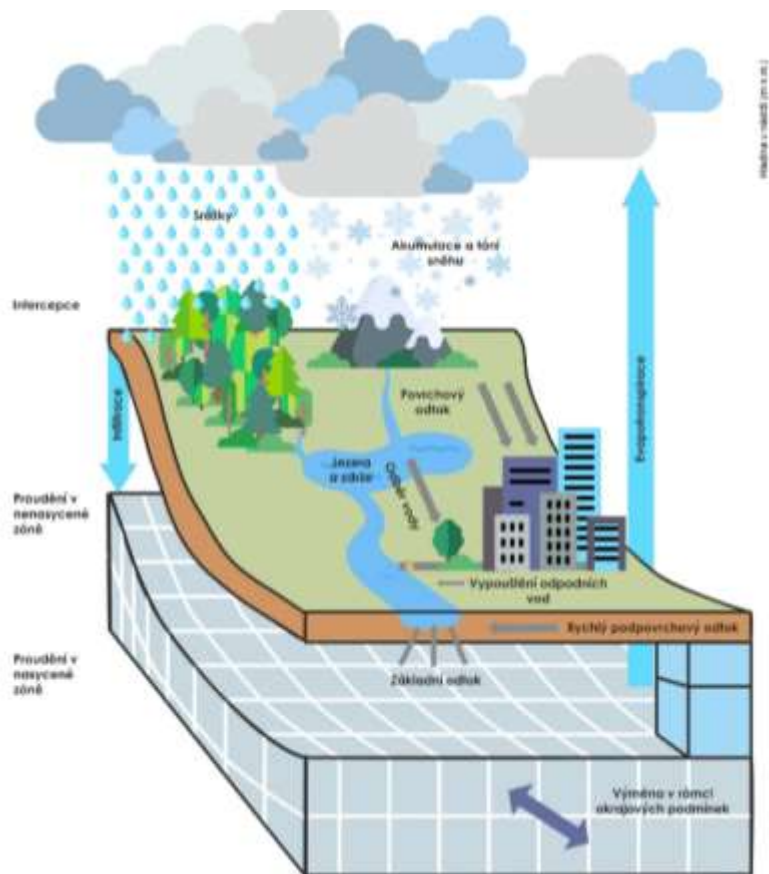

- ✓ Retence vody v půdě
 - Ano, určitě ale!

Pokud zemědělská adaptační opatření směrem k zadržení vody v půdě budou „přehnaná“, projeví se to v budoucnu na hydrologických problémech.

Opatrně....

- ✓ Retence vody v půdě?
- ✓ Akumulace – rybníčky, vodní díla

Krajina a malé vodní prvky a plochy?

Rybníčky

Mokřady

Tůně

Rozhodně ano – protipovodňová ochrana
ano – biodiverzita
ano – rekreace
ano – mikroklima

Ochranná funkce před povodní

PÚ – 250/13000

Ochranná funkce před povodní

PÚ – 250/13000

Retenční kapacita – vesnice v údolích

PÚ – 250/13000

Proč to nejde? Vlastnictví
půdy = 76 %

Krajina a malé vodní prvky a plochy?

Rybníčky

Mokřady

Tůně

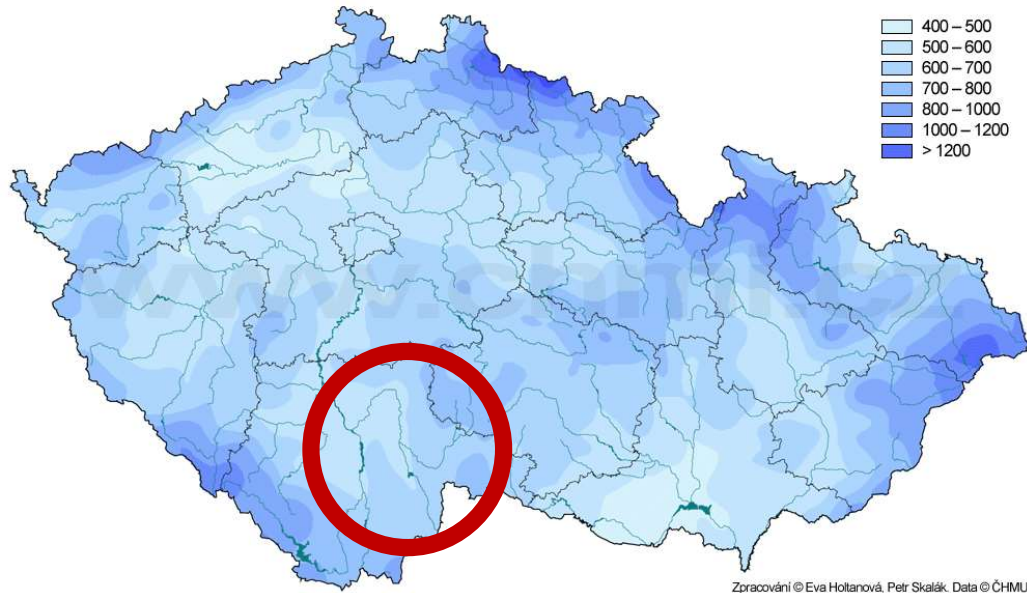

ALE PŮDNÍ SUCHO?

Rozhodně ano – protipovodňová ochrana
ano – biodiverzita
ano – rekreace
ano – mikroklima

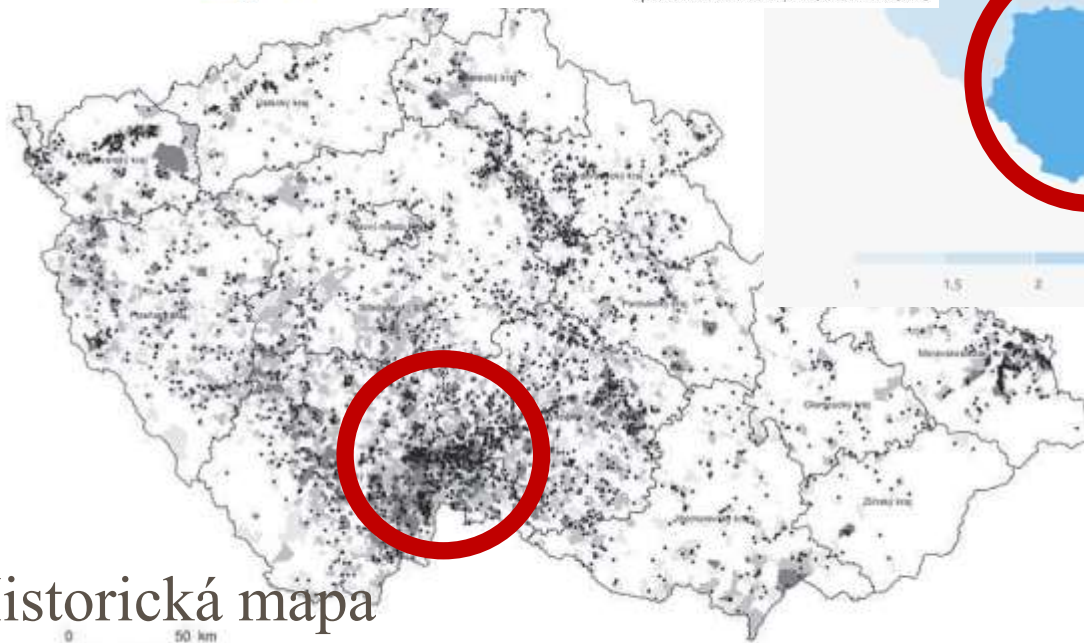
Vodní plochy v ČR

Průměrný roční úhm srážek 1961-1990 [mm]

Současná mapa
JČ = 4,6 %

dních ploch na celkové rozloze kraje (v %)

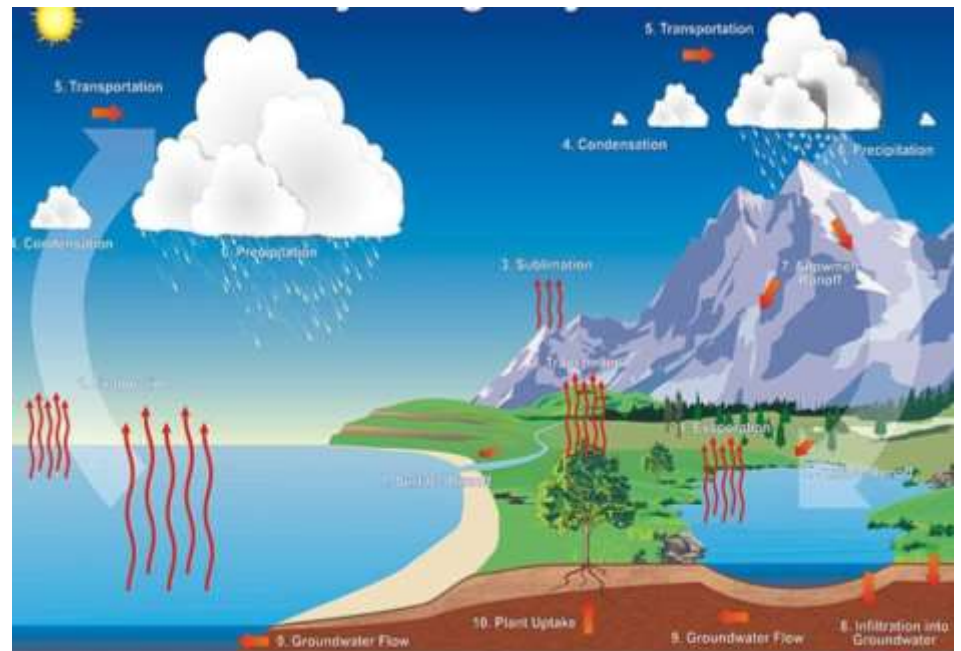
Historická mapa

Malý a velký vodní cyklus (koloběh vody)

30 % : 70 %

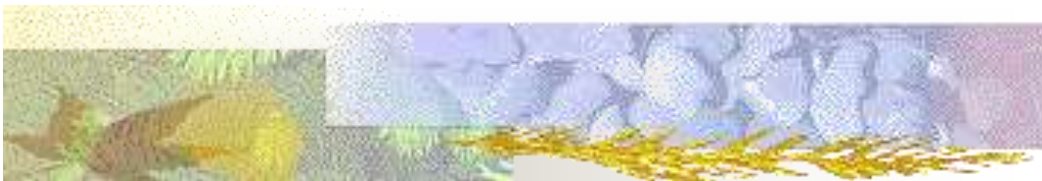
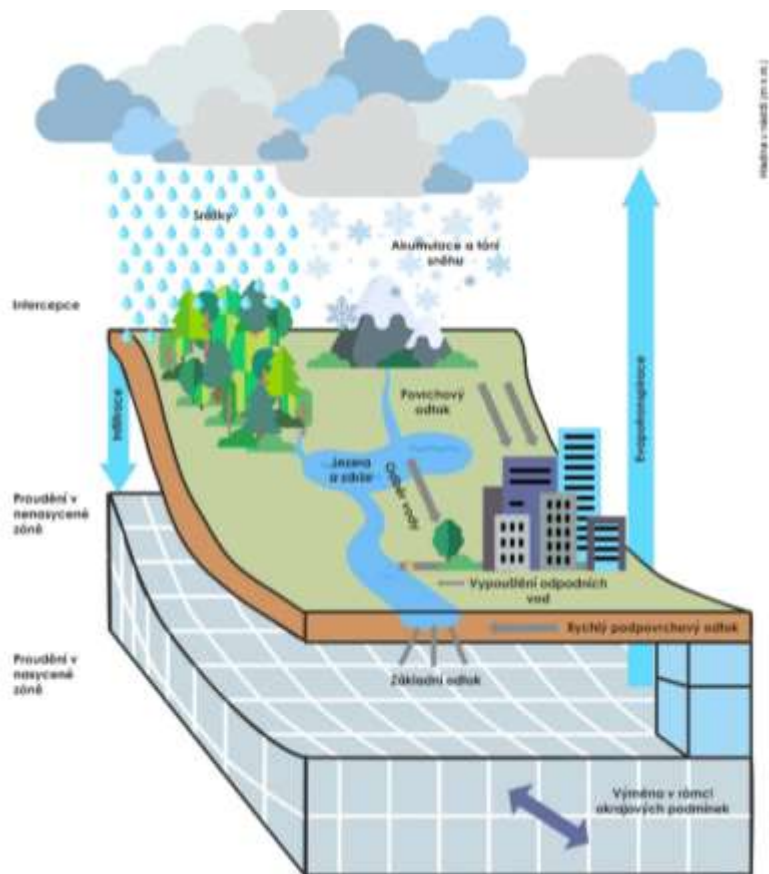

**Oběh vody jen nad pevninou
nebo jen nad oceány**

Oběh (výměna) vody mezi pevninou a oceány

Opatrně prosím

- ✓ Zadržování vody v krajině?
- ✓ Vodní díla – horní tok, dolní část povodí?
- ✓ Meandry a rozliv?

11.22 Dotaz rakouské strany týkající se různých úvah o vytvoření retenčních nádrží v českém povodí Moravy

ČESKO – RAKOUSKÁ KOMISE PRO HRANIČNÍ VODY

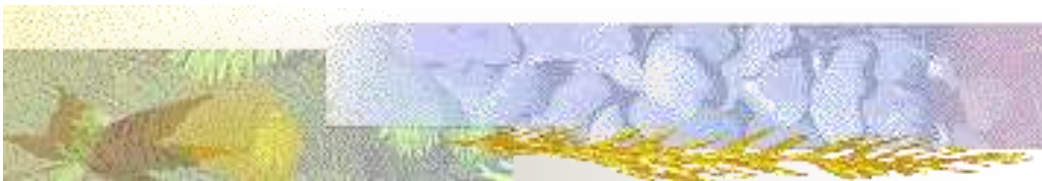
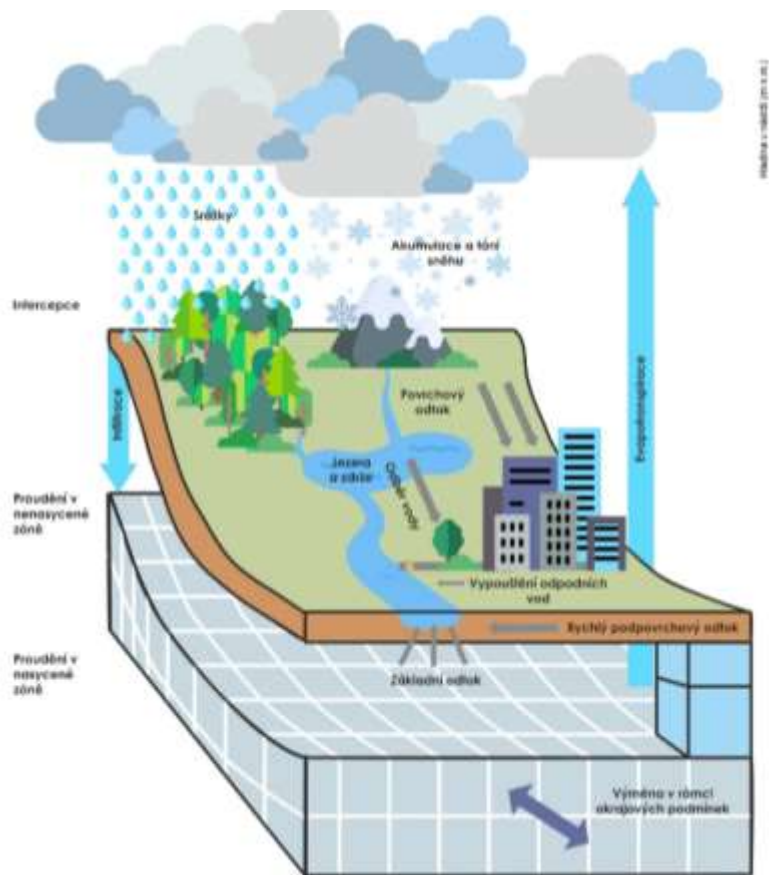

Odtok – Povodí Dyje (LMG-Ladná)

- Do roku 2010: 1 315 000 000 m³ = jedna miliarda 315 milionu kubíků
- 2010 – 2020: 1 075 000 000 m³
- Extrémní roky (2017,2018, 2022): ca 430 000 000 m³
- Spotřeba stejná (odběry, závlahy, pitná voda),
- Rakousko se nás ptá: kde ta voda je?????

Vypařuje se

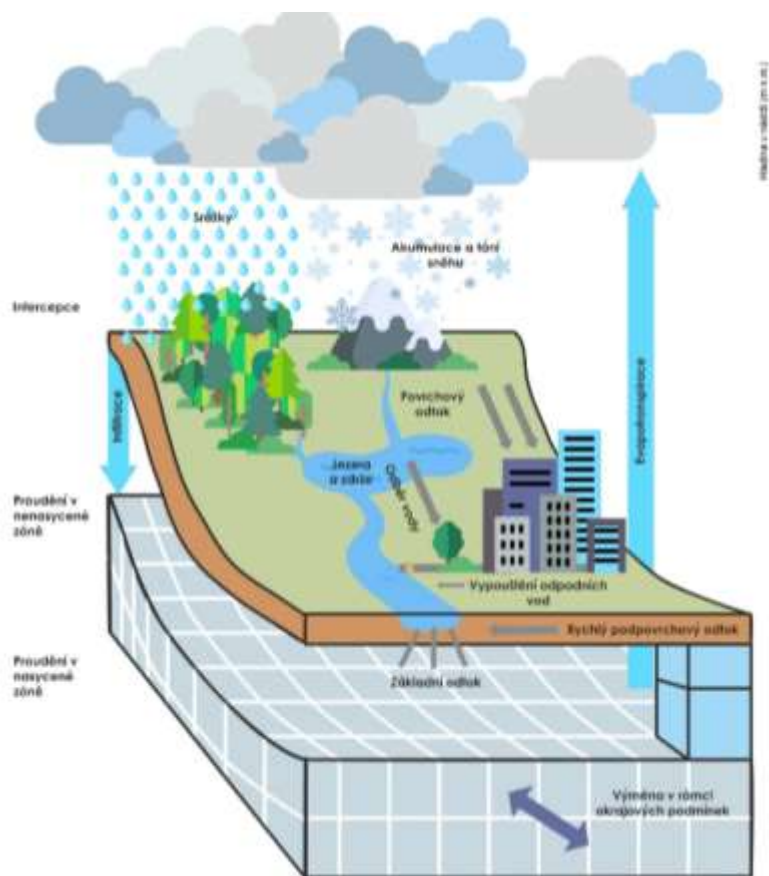
Opatrně prosím

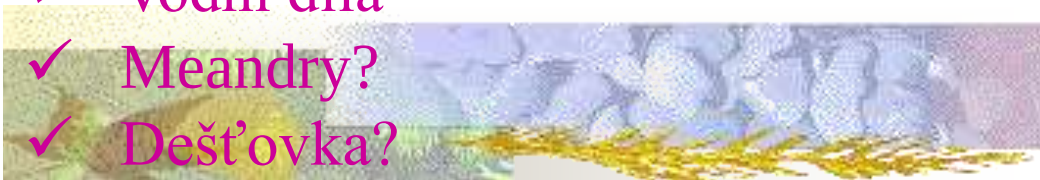
- ✓ Zadržování vody v krajině?
- ✓ Vodní díla?
- ✓ Meandry?
- ✓ Dešťovka?

Opatrně prosím

- ✓ Zadržování vody v krajině?
- ✓ Vodní díla
- ✓ Meandry?
- ✓ Dešťovka?
- ✓ Omezit výpar – produktivní/neproduktivní? + agrotechnologie

Zásadní je omezení
neproduktivního výparu z
krajiny!

evaporace

Řešení: pokrýt pole!

Bez meziplodin, mulče, krycích plodin to nepůjde

hořčice bílá + jetel inkarnát

lnička setá + svazenka vratičolistá

*svazenka vratičolistá
+ pohanka obecná*

oves setý + ředkev olejná

oves setý + hořčice bílá

ředkev olejná + hořčice bílá

CO se zvyšujícími se
suchem?

Jak eliminovat dopady?

První krok k nápravě = Diagnóza

www.intersucho.cz

www.intersucho.cz +

Intersucho + Windy.com

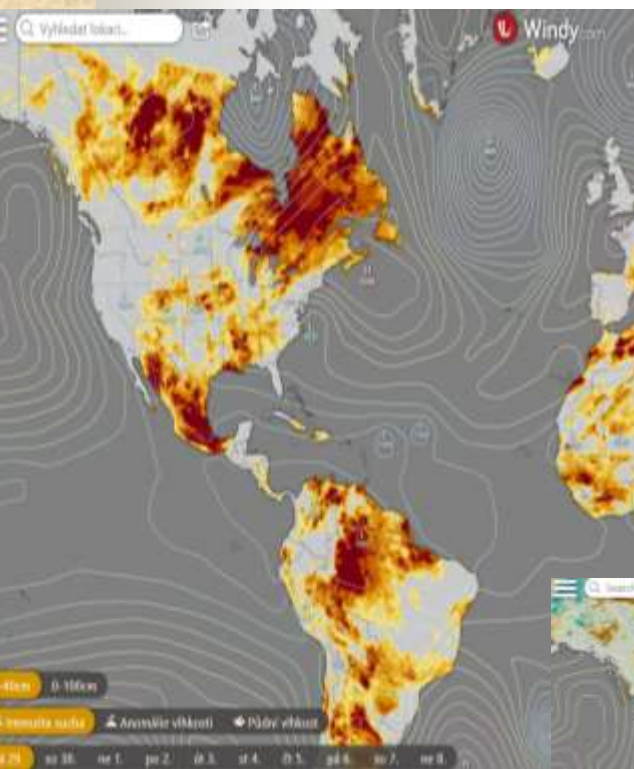
Češi začali předpovídat sucho pro celý
svět na Windy.com

Aktualizace: 16.12.2021 16:20 Vydáno: 16.12.2021, 16:20

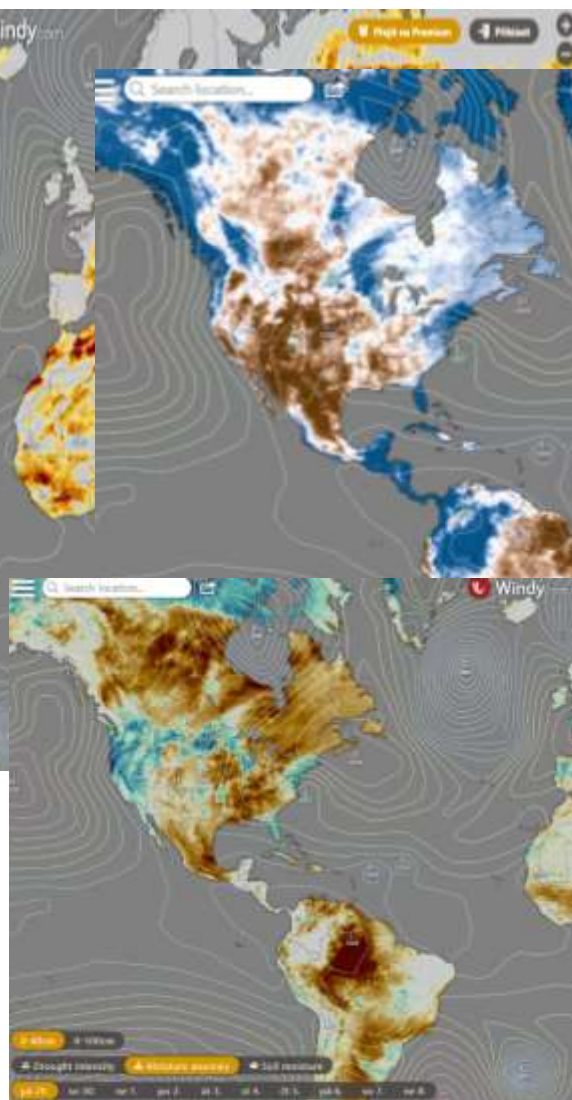

2023: Windy.com +9denní předpověď'

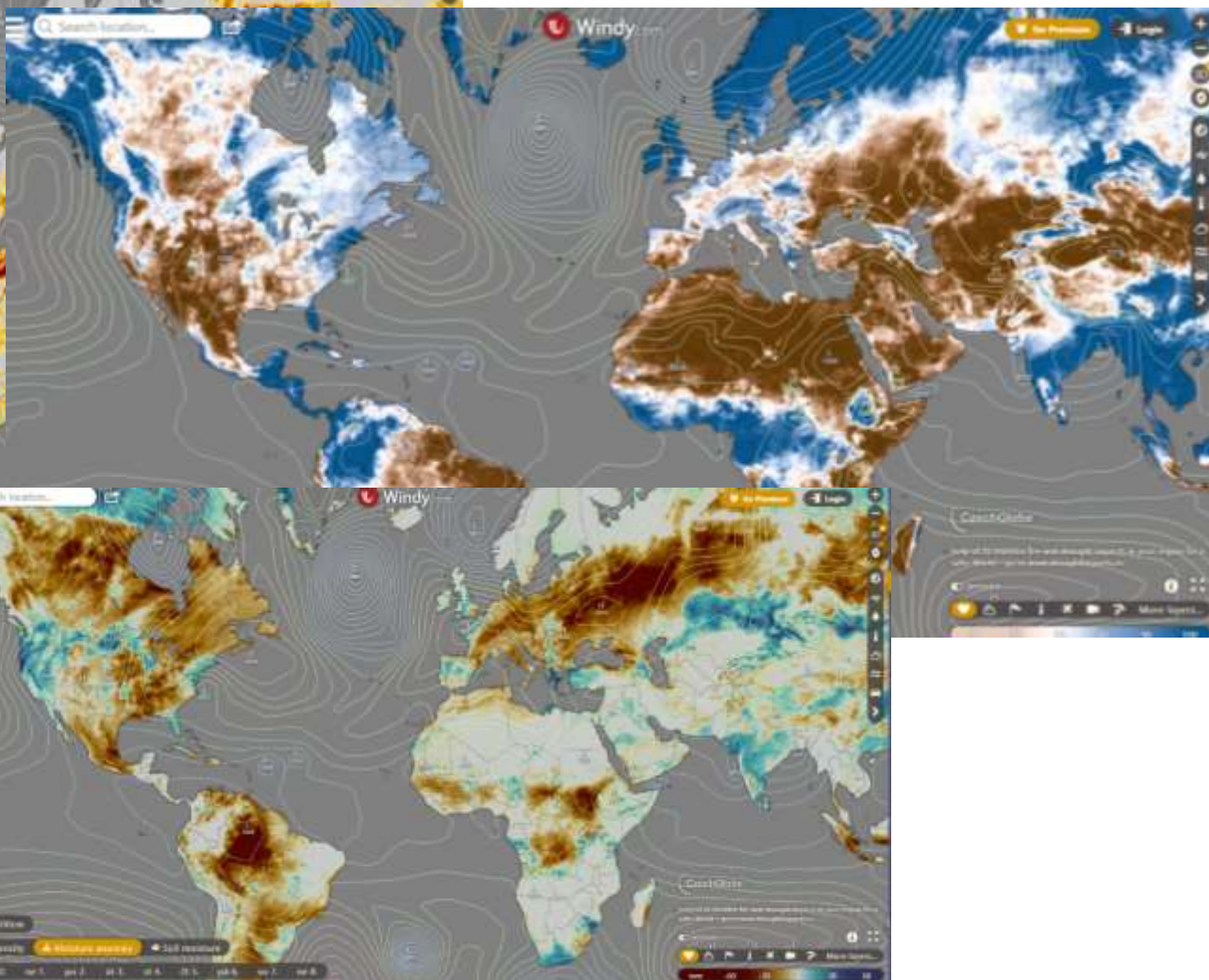
Intenzita sucha

Odchylka od
průměru půdní
vlhkosti

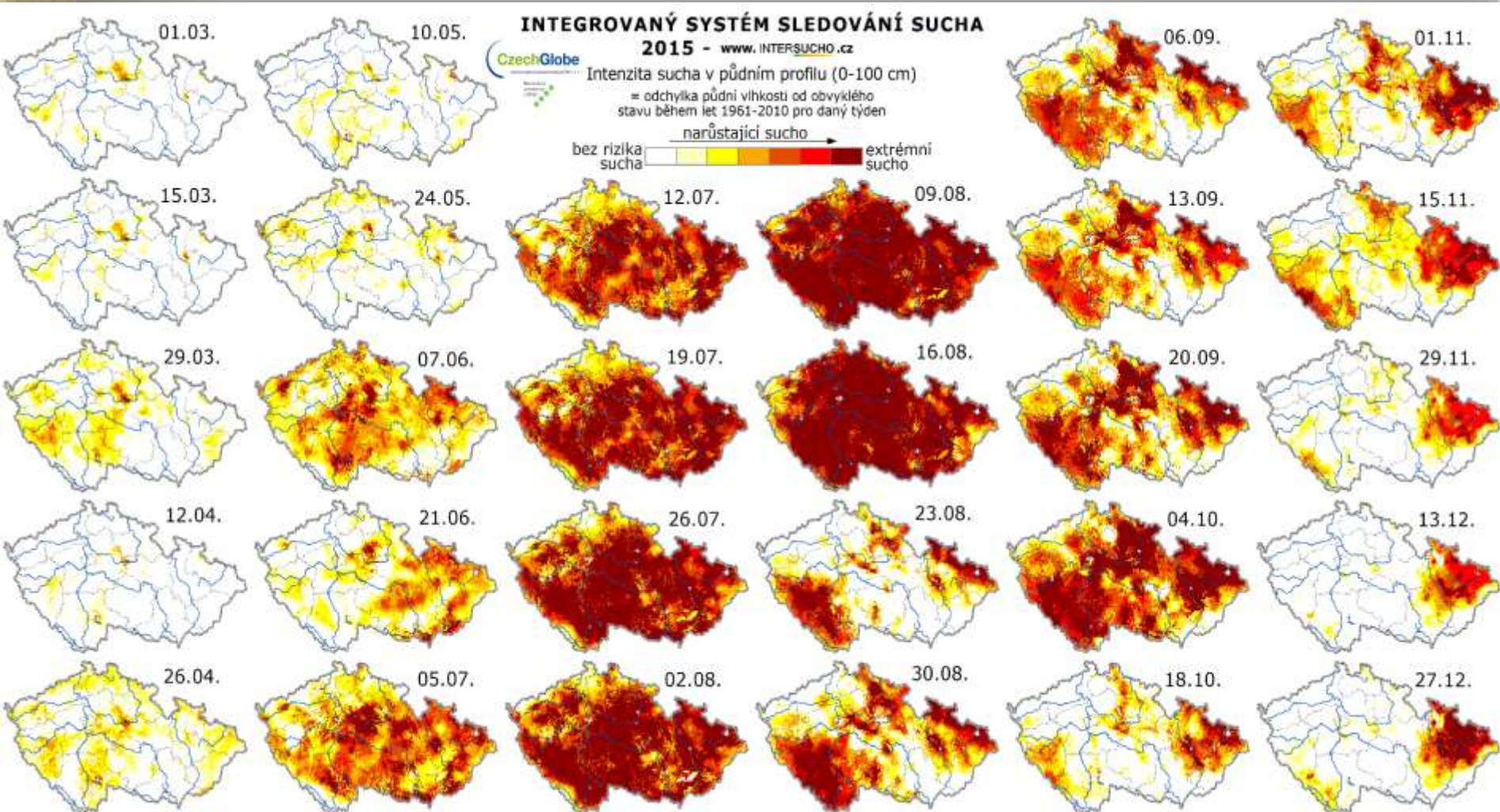

Půdní vlhkost

2015 – ztráty v agrosektoru 11 mld. Kč

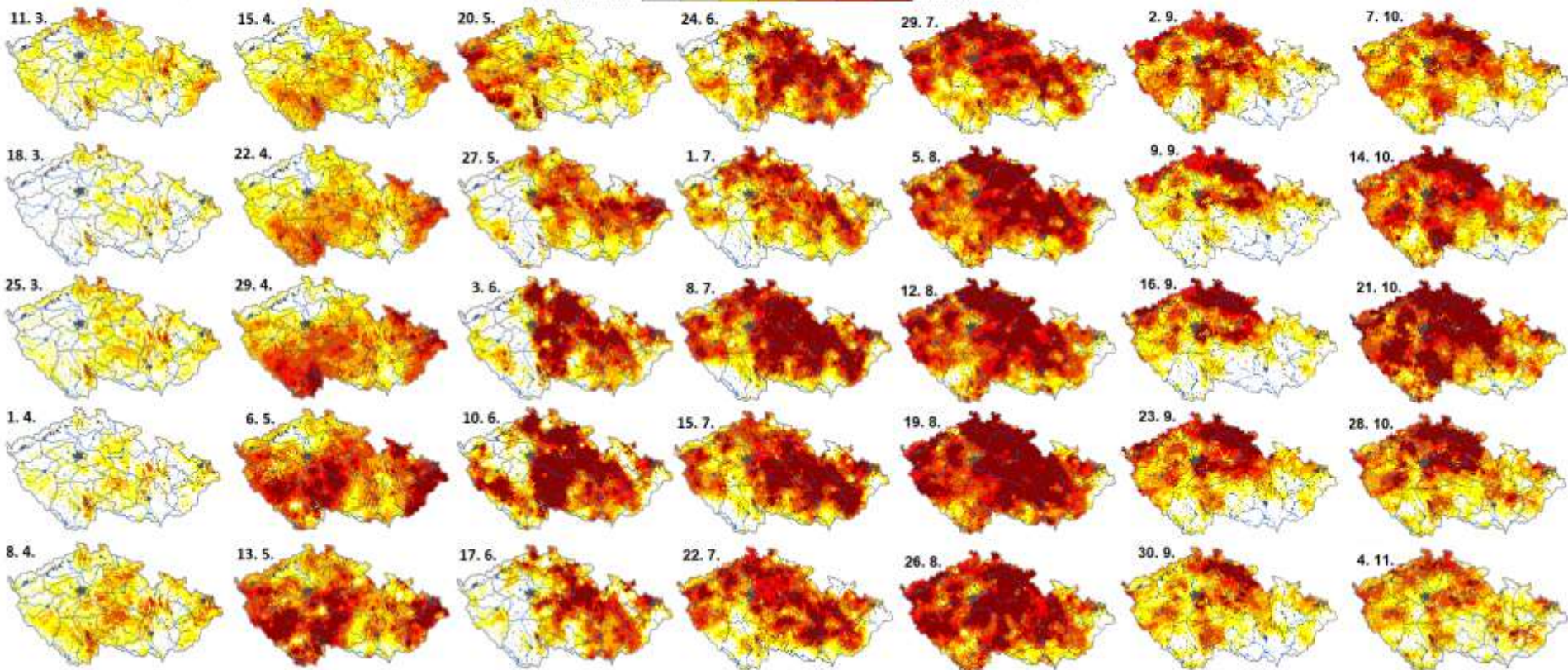
1.3.

27.12.

2018 – ztráty v agrosektoru 12 mld. Kč

11.3.

4.11.

Lesnictví

POŠKOZENO TÉMĚŘ 14% SMRKOVÝCH POROSTŮ

... ale i duby a další dřeviny

2021

INTENZITA SUCHA V PŮDNÍM PROFILU 0–100 CM 2021

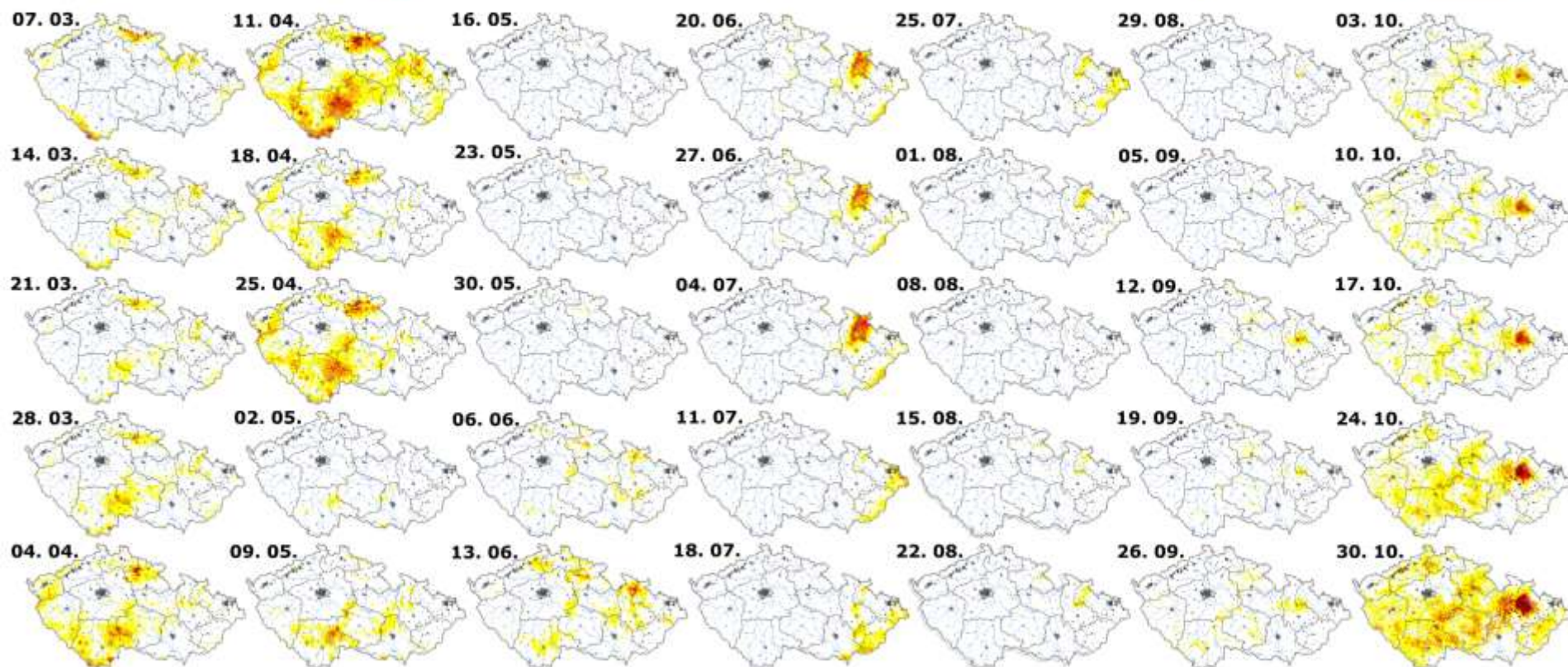
INTERSUCHO

STÁTNÍ
POZEMKOVÝ
ÚŘAD

bez rizika sucha narůstající sucho extrémní sucho
odchylka půdní vlhkosti od průměru 1961–2010 pro daný den v roce 2021

Mendelova
univerzita
v Brně

CzechGlobe
Čistá opatření globální změny klímy

2023

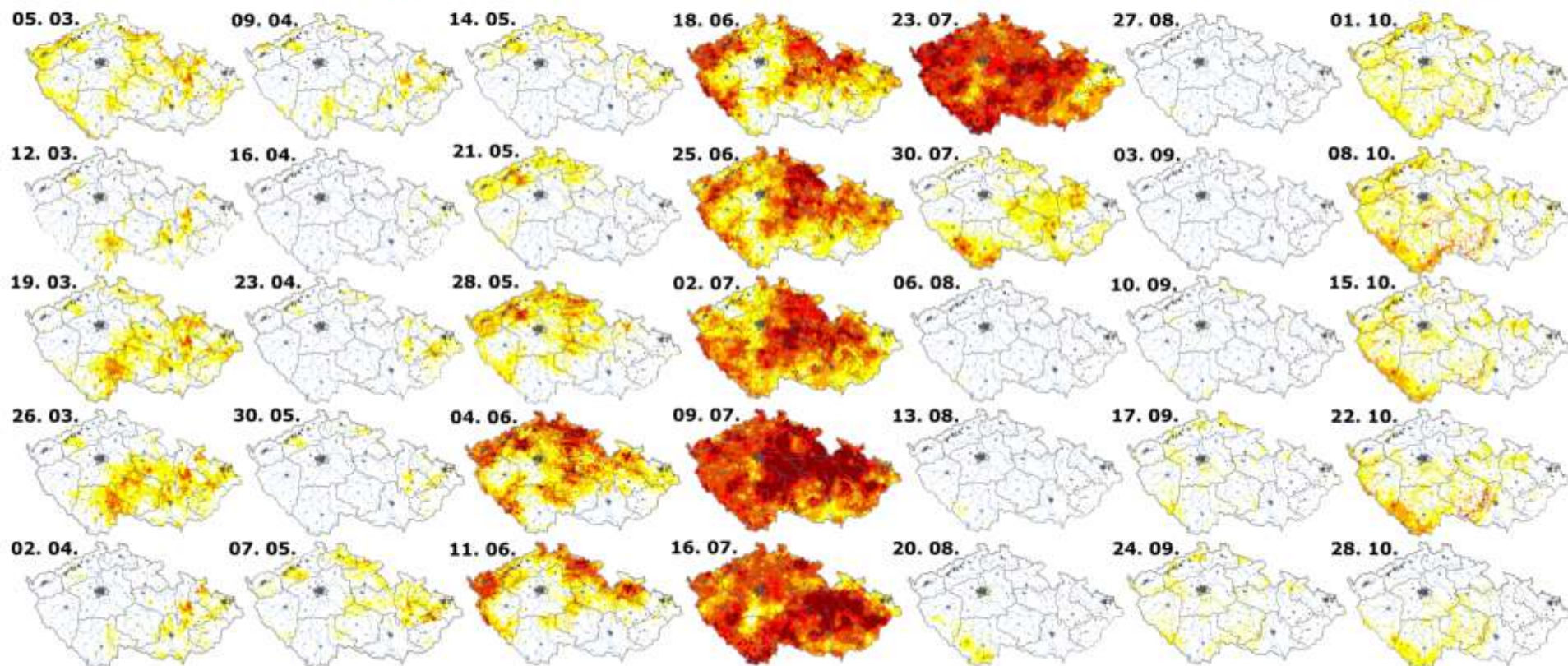
INTENZITA SUCHA V PŮDNÍM PROFILU 0–100 CM 2023

INTERSUCHO

bez rizika sucha extrémní sucho
narůstající sucho
odchylka půdní vlhkosti od průměru 1961–2010 pro daný den v roce 2023

- Mendelova
- univerzita
- v Brně

INTENZITA SUCHA - 2024

V povrchové
vrstvě půdy
0-40 cm

Narůstající sucho →

<S0

Bez rizika
sucha

S0

Snížená úroveň
půdní vlhkosti

S1

Počínající
sucho

S2

Mírně
sucho

S3

Výrazné
sucho

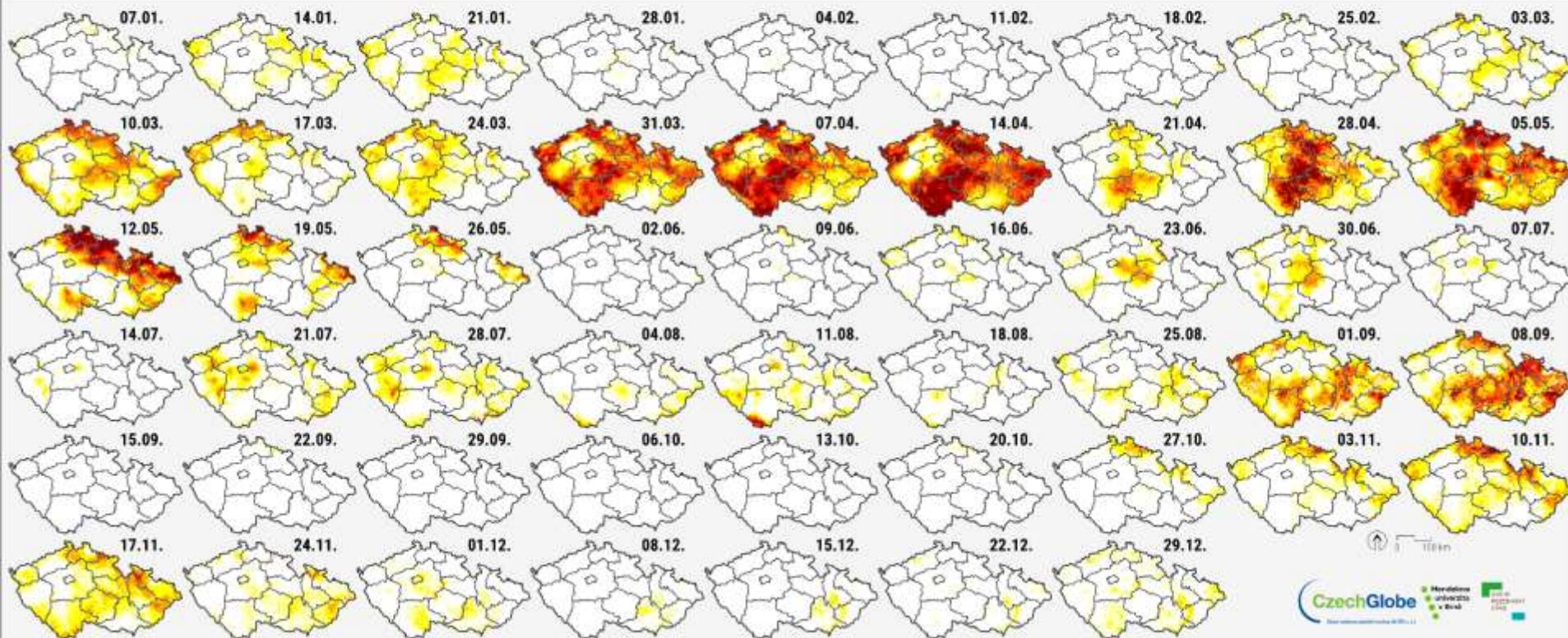
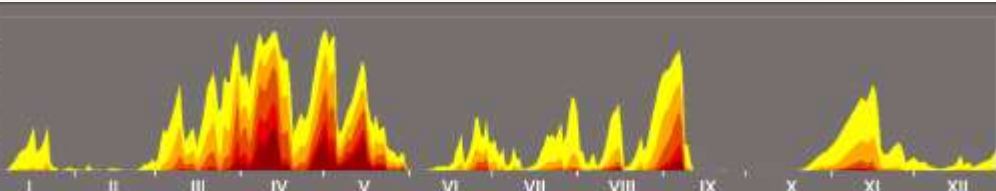
S4

Výjimečné
sucho

S5

Extremní
sucho

Procento území

Kdo má krajinu na sucho (extrémy) připravit? Jaký cíl mají naplnit?

$$2 + 12 + 36 + 50 = 100 \%$$

vodstvo + zastavěná plocha + **lesy** + zemědělská krajina = ČR

Kniha pro farmáře a krajináře

<https://www.intersucho.cz/userfiles/file/ZemedelskeSucho.pdf>

Vláhová bilance

- **Půdy - retence**
- Krajiny - akumulace

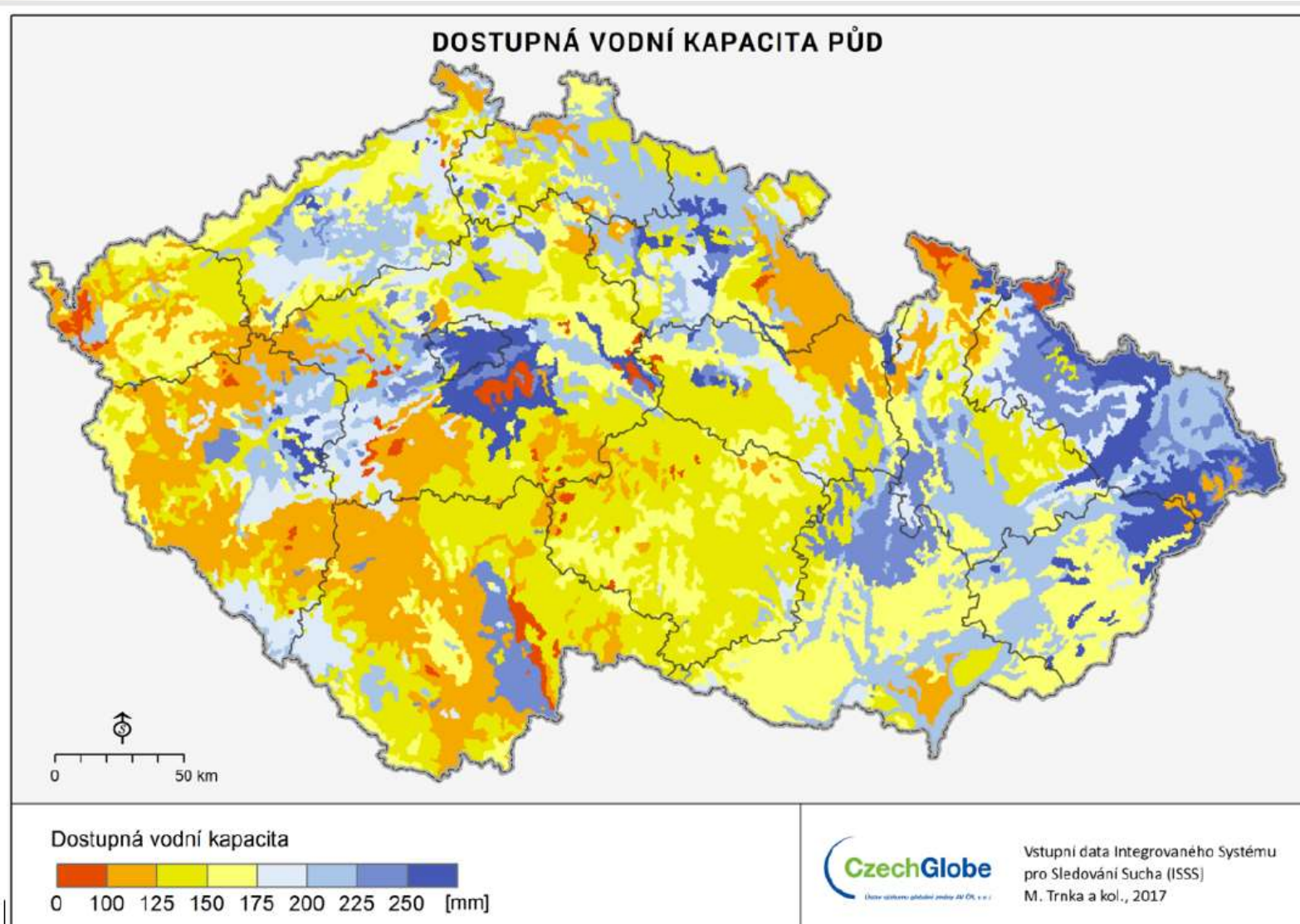
Půda

Kvalitní zdravá půda (černozem)
zadrží 300 mm vody

Degradovaná, utužená černozem (písky)
50 mm vody

Denní výpar na jaře 3 mm:

$300/3 = 100$ dní = voda vydrží tři měsíce!!
 $50/3 = 17$ dní = voda vydrží dva týdny !!

Několik konkrétních případů realizace adaptačních opatření

....a proč to vlastně nejde

Organická hmota v půdě !!

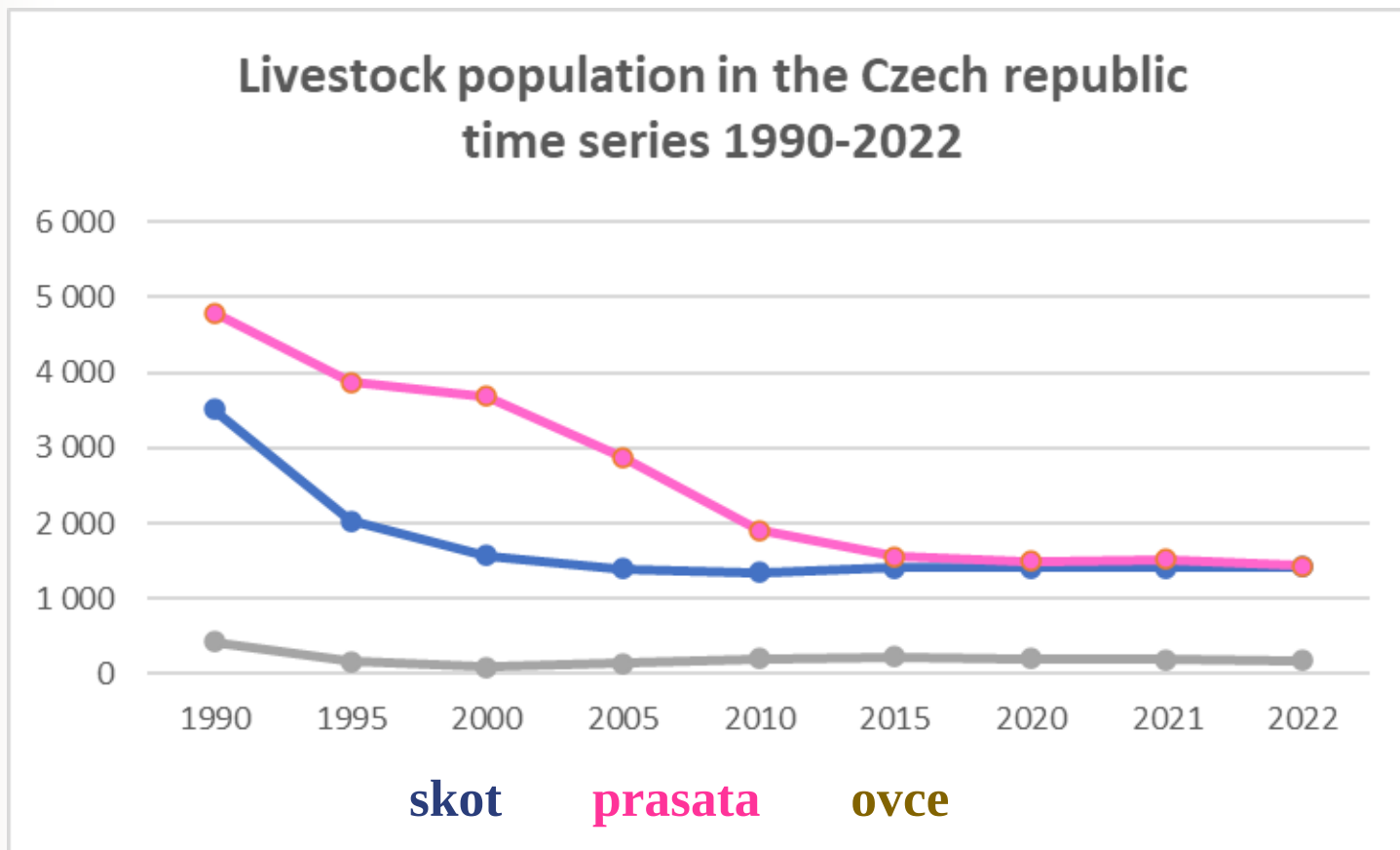
Vodu v půdě udrží organická hmota
(biopřípravky, komposty...)

Kde ji vzít???

Organická hmota v půdě !!

Pokles na 1/3 od 1990

tis. kusů

1990

v ČR aktuálně 1,4 mil ks skotu

2022

Obdělávání po vrstevnici – kolmo na odtokovou linii – svahy 5-8°

- Dražší
- Speciální technika
- Ujíždí brázda
- Časově náročnější
- Nebezpečnější

Pásové - vrstevnicové protierozní hospodaření - PSP

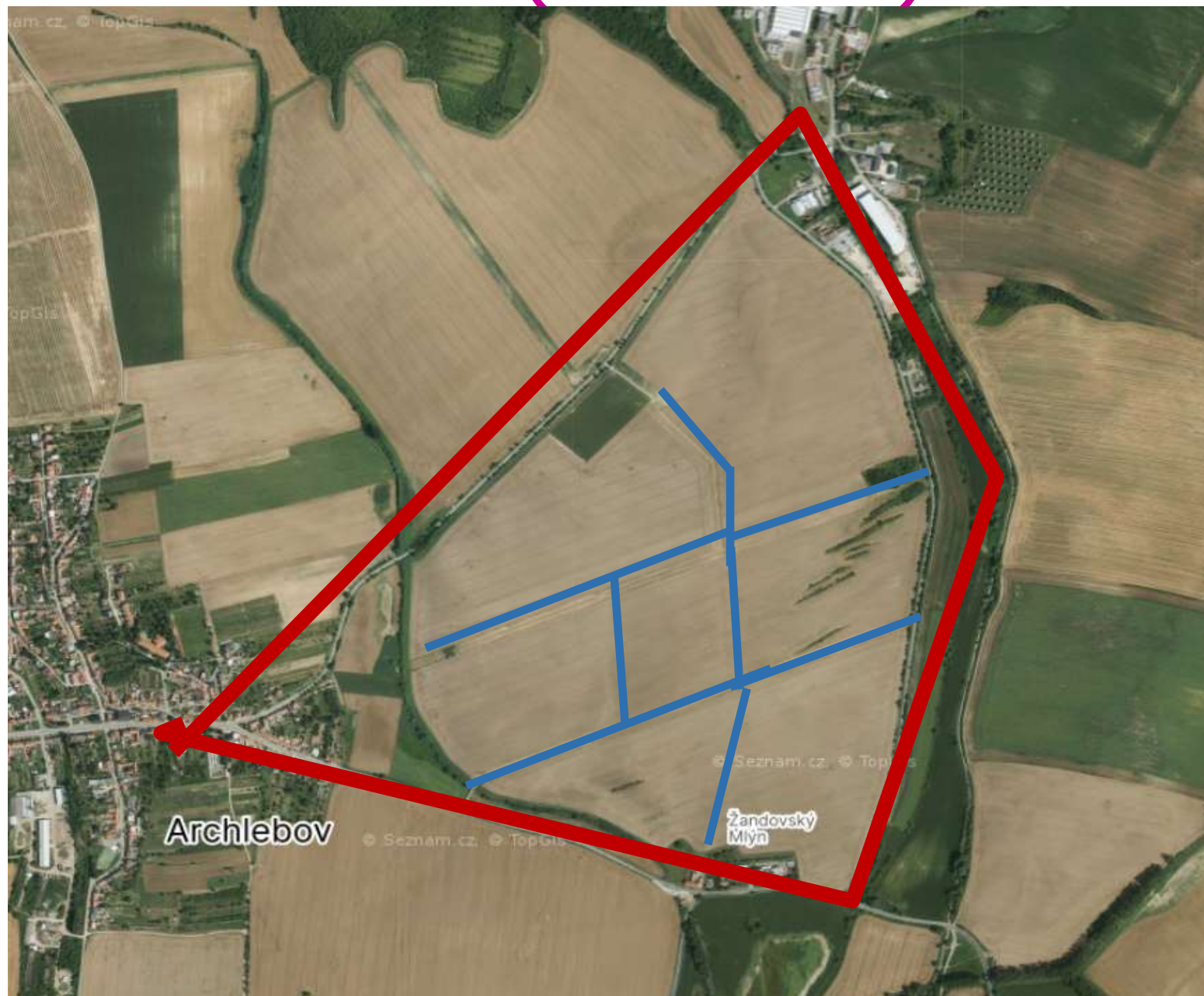

Velikost půdních bloků – do 30 ha/SEO 10 ha

Zdroj: moravsketoskansko.cz

Stav 2023 (od 2021)

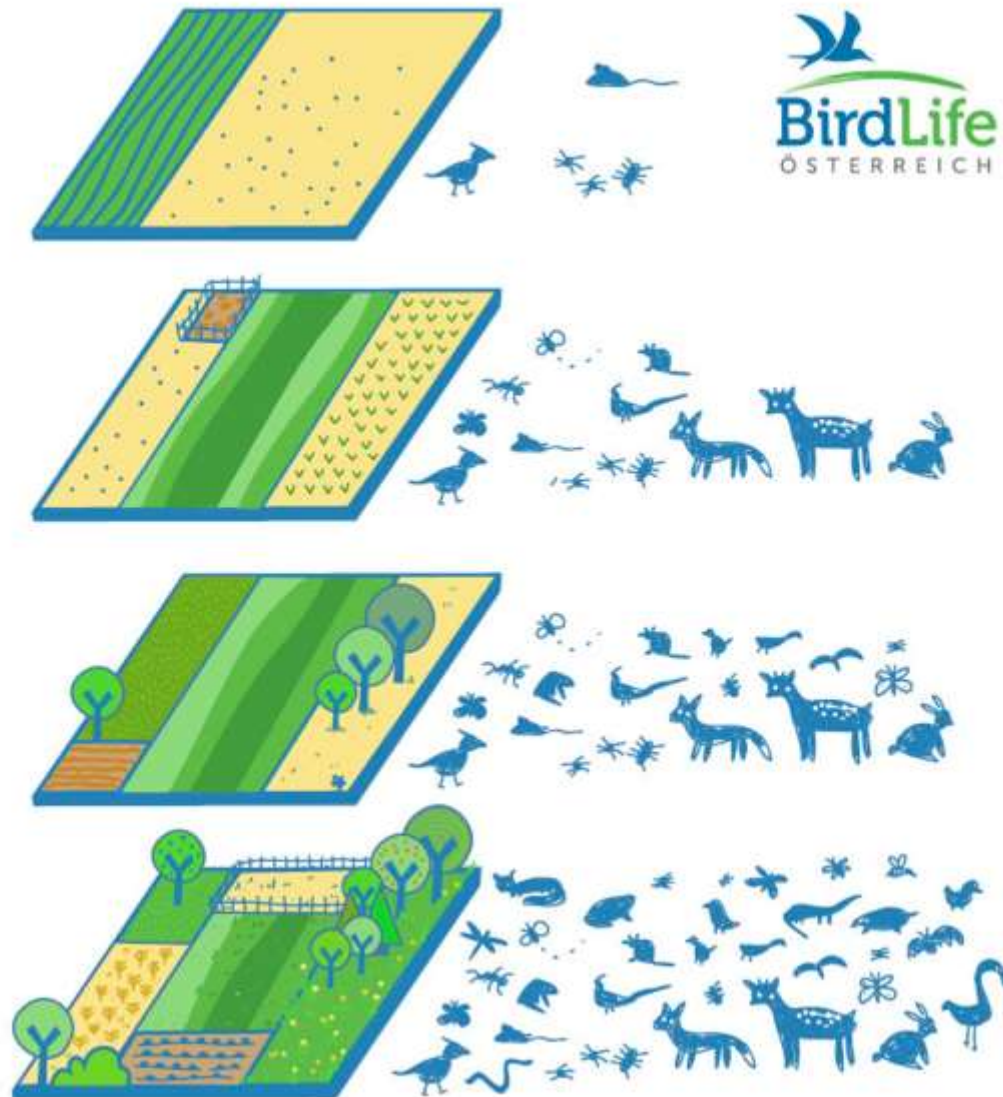

Výsušný vítr = větrná eroze

Znojensko 4.4. 2019
rychlost větru 10 m.s^{-1}

I biodiverzitě to pomůže

Naposledy v ČR hnízdil drop velký v roce 2006

die Großtrappe

300 – 500 kusů

Rýhová eroze

Dráha soustředěného odtoku

Protierozní ochrana formou stabilizace drah soustředěného odtoku

Dráha soustředěného odtoku

Dráha soustředěného odtoku

Dráha soustředěného odtoku

Vláhová bilance

- Půdy - retence
- **Krajiny - akumulace**

Akumulace, vodní díla

- Pitná voda
- Zachycení povodňové vlny
- Nadlepšení průtoků v době sucha
- Závlahový potenciál
- Zdroj energie

Krajina a vodní díla

- Nové Mlýny – povodí Dyje (35 cm, 8 mil m-3 vody)
- Nové Heřminovy – povodí Odry
 - (5,6 mld. Kč) – řeka Opava
- Polder Skalička – povodí Moravy
 - (3,5 mld. Kč) – řeka Bečva
- přehrada Vlachovice – povodí Váhu (Dunaje)
řeka Vlára (Zlínsko) – (5,5 mld. Kč) – cca 2030 (??)

Adaptační strategie proti suchu a extrémům pro les v 5 bodech

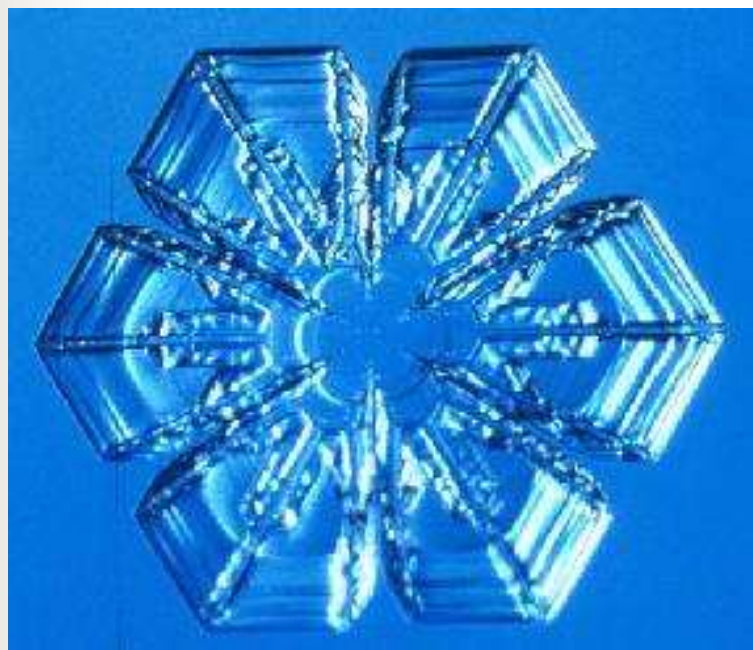
1. Druhově pestrý,
strukturně bohatý les
2. Pestré, nepasečné
obhospodařování lesa
3. **Adekvátní
management zvěře
umožňující
přirozené zmlazení
v lesích**
4. Zachování a zvýšení
biodiversity
5. Zlepšení retence vody
v lesích

Malý návrat k meteorologii...

Sníh – Sněhové krystaly

Bioklimatologický význam tuhých srážek - sněhové pokrývky

1. **Chrání vegetaci:**

- před slunečním svitem
- před nízkými teplotami
- před větrem
- před výdejem tepla

2. **snižuje hloubku promrzání půdy**

3. **tvoří zásobu vody v půdě a doplňuje stav podzemních vod**

4. **negativní:**

- výbrus
- zkrácení vegetační doby
- lámání větví
- tání sněhu
- přikrytí potravy
- laviny

Za týden: Tlak a vítr